

VIITASAARI

Talousarvio 2024
Taloussuunnitelma 2025–2026

Sisällys

1	Kaupunginjohtajan katsaus.....	1
2	Talousarvion yleisperustelut.....	3
2.1	Säännökset ja suositukset.....	3
2.2	Taloussuunnitteluprosessi	4
2.3	Kaupunkistrategia.....	5
2.4	Yleinen taloudellinen tilanne ja kehitysnäkymä	6
2.5	Kuntatalouden tilanne ja kehitysnäkymä.....	7
2.6	Kaupungin talouden tilanne ja kehitysnäkymä	9
2.7	Toimintaympäristön kehitysnäkymä	11
2.8	Konsernin toiminta ja talous	13
2.9	Riskienhallinta ja keskeiset riskit.....	15
2.10	Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta.....	16
3	Käyttötalousosa.....	17
3.1	Yleishallinto.....	18
3.2	Hallintopalveluiden palvelualue	19
3.3	Elinvoimapalveluiden palvelualue	23
3.4	Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue.....	29
3.4.1	Vastuualue: Hallinto ja lautakunta.....	33
3.4.2	Vastuualue: Varhaiskasvatus.....	34
3.4.3	Vastuualue: Esi- ja perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta	37
3.4.4	Vastuualue: Viitasaaren lukio.....	41
3.4.5	Vastuualue: Viitasaaren alueen musiikkiopisto	43
3.4.6	Vastuualue: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, kotouttaminen	45
3.4.7	Vastuualue: Vapaa-aikapalvelut	48
3.5	Elinympäristön ja asumisen palvelualue	50
3.5.1	Vastuualue: Hallinto ja lautakunta.....	51
3.5.2	Vastuualue: Kuntatekniikka / infra / yhdyskuntatekniikka.....	53
3.5.3	Vastuualue: Tilapalvelut.....	56
3.5.4	Vastuualue: Ruoka- ja puhtauspalvelut.....	59
3.5.5	Vastuualue: Maankäyttö.....	62
3.6	Ympäristöpalvelujen palvelualue.....	63
3.6.1	Vastuualue: Hallinto ja lautakunta.....	64
3.6.2	Vastuualue: Rakennusvalvonta	66
3.6.3	Vastuualue: Ympäristönsuojelu.....	67
3.6.4	Vastuualue: Ympäristöterveysvalvonta	69
3.6.5	Vastuualue: Eläinlääkintä	70
3.6.6	Vastuualue: Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta	71
4	Tuloslaskelmaosa.....	72
5	Investointiosa	73
6	Rahoitusosa	76
7	Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma.....	77

1 Kaupunginjohtajan katsaus

Talousarvion laadintaprosessiin tuntuu tänä syksynä mahtuneen yhtä sun toista mutkaa ja muutosta. Kuten vuoden 2023 talousarviota, jossa valmistauduttiin hyvinvointialueuudistukseen, myös vuoden 2024 talousarvion valmisteluun on liittynyt keskeisiä muutoksia sekä organisaatorakentamiseen että kustannuskehitykseen liittyen.

Vuodesta 2023 alkaen kuntien ja kaupunkien toimintojen painopiste on ollut sivistys- ja elinvoima-tehtävissä. Viitaunionin toiminnan päätyminen vuoden 2023 loppuun muuttaa Viitasaarella niin operatiivista kuin poliittista organisaatiotakin, kun palaamme toimintojen osalta takaisin peruskuntien järjestämisvastuuseen ja yhteislautakunnista luovutaan. Muutokset vaikuttavat merkittävästi myös talousarvion laadintaan. Kirjanpidon ja laskutuksen, palkkahallinnon sekä tietohallinnon ulkoistaminen tuovat kustannusmuutoksia verrattuna aiempiin vuosiin. Palvelualueiden budjetointiin muutokset ovat asettaneet ennustamisen haasteita ja myös kustannuspaikkarakennetta on päivitetty. On selvää, että vuoden 2024 osalta talouden seurannan tulee olla entistäkin tiiviimpää ja kokonaisvaltaisempaa, jotta pystytään hahmottamaan kustannusten todellinen kehitys sekä uuden rakenteen vaikutukset kaupungin kokonaistalouteen. On myös varauduttava tekemään muutoksia talousarviovuoden aikana suuntaan ja toiseen.

Talouden tasapaino suunnitelmavuosina

Viitaunionin purkautumisen lisäksi talousarvioprosessia on leimannut erityisesti valtionosuuksien haastava kehitys. Viitasaaren osalta valtionosuudet vuodelle 2024 tippuivat lähes 2 miljoonaa euroa vuoden 2023 vastaavasta. Tämän lisäksi Valtiovarainministeriö tiedotti 17.11 valtionosuuksien lisäleikkauksista vuodelle 2024, mutta ilmoitti 21.11, että lisävähennyksiä ei tehdä vuonna 2024 vaan ne jaksotetaan vuosille 2025–2027. Nämä ovat talousarviovalmistelun näkökulmasta suunnitelmavuosia (Viitasaarella 2025 ja 2026), joiden osalta tulorahoitus heikkenee entisestään. Kuitenkin kuntalain 110 § edellyttää, että kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Tämä tarkoittaa tasapainotustarvetta suunnitelmavuosien osalta.

Toinen keskeinen vaikuttava tekijä on yleinen kustannustason voimakas nousu. Kunta-alan virka- ja työehtosopimusratkaisu kasvattaa henkilöstökuluja, vaikuttaen myös palkkatasoon kunnallisilla työnantajilla. Lainojen kasvaneet korkokulut sekä globaalin talouden epävarmuus ja sen heijastuminen valtiontalouteen ja sitä kautta kuntatalouteen haastavat koko ajan.

TE 25-uudistus, joka tulee voimaan vuonna 2025, on luvattu kunnille kustannusneutraalina. Nähtäväksi jää, miten kustannusneutraalius lopulta toteutuu.

Kaupunginhallitus linjasi 20.11.2023, että Viitasaaren kaupunki käynnistämään talouden tasapainottamisohjelman laadinnan vuonna 2024. Vaikka taseemme on vahva, ei tulorahoituksen suhde menoihin ole pitkällä aikajänteellä vakaa, vaan vaatii toimenpiteitä. Tasapainottamista tullaan teke-

mään yhdessä henkilöstön ja luottamushenkilöiden kanssa, myös kaupunkilaisia aktiivisesti tiedottaen. Tasapainottamistarvetta ja haastavaa taloussuunnittelua on nähtävissä lähes jokaisessa suomalaisessa kunnassa ja kaupungissa.

Vuonna 2024 panostetaan erityisesti logistiikkakeskukseen, asumisen markkinointiin ja vesistömatkailuun

Vuonna 2022 päivitetty kaupunkistrategiamme ohjaa toimintaamme edelleen vuonna 2024. Vuonna 2023 saimme myönteiset päätökset logistiikkakeskus Wiilon infran investointihankkeelle sekä vesistömatkailuhankkeelle, joiden omavastuurahoitukset löytyvät myös vuoden 2024 investointiohjelmasta. Logistiikkakeskus-kokonaisuus rakentuessaan tuo uudenlaista elinvoimaa alueellemme, hyödyntäen logistista sijaintiamme sekä toivon mukaan myös uusiutuvia energianlähteitä. Vesistömatkailuun panostaminen tukee monipuolisia vapaa-ajanpalveluitamme, joista on iloa vakituisten asukkaiden lisäksi vapaa-ajan asukkaille ja matkailijoille. Tavoitteenamme on myös entisestään kehittää viestintää ja asukasmarkkinointiamme, hyödyntäen tätä myös valmistuvan Haukirinteen asemakaava-alueen tonttimarkkinoinnissa. Alueellista yhteistyötä teemme vuonna 2024 monella tavalla; valmistaudumme TE25-uudistukseen pohjoisen Keski-Suomen työllisyysaluetta rakentaen sekä jatkamme Sydänsuomessa-yhteistyötä.

Vastuullisesti, rohkeasti ja avoimesti kohti vuotta 2024

Kaupunkistrategiaamme kirjatut arvomme; "vastuullisesti, rohkeasti ja avoimesti" ohjatkoot myös vuotta 2024. Vaikka tuleva tietää muutoksia, kohdataan ne rohkeasti ja avoimesti, yhteistyöhön luottaen.

Kohti pikkasen parempaa vuotta 2024!

Helena Vuopionperä-Kovanen

kaupunginjohtaja

2 Talousarvion yleisperustelut

2.1 Säännökset ja suositukset

Kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisesta sekä kuntastrategiasta säädetään kuntalaissa (410/2015). Lisäksi Kuntaliitto on antanut suosituksen talousarvion laatimisesta (<https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2022/2165-kunnan-ja-kuntayhtymän-talousarvio-ja-suunnitelma>).

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Kuntalain 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkä aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategia tulee ottaa huomioon kunnan talousarvion ja -suunnitelman laatimisessa. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käytötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Muutoksista talousarvion sitoviin eriin päättää valtuusto ja muutokset on esitettävä valtuustolle talousarviovuoden aikana.

Viitasaaren kaupungin hallintosäännön 86 § mukaan kaupunginhallitus hyväksyy suunnittelukehukset ja talousarvion laadintaohjeet. Toimielimet laativat talousarvioehdotuksensa. Valtuusto hyväksyy talousarviossa toimielimelle sitovat tehtäväkohtaiset toiminnan ja talouden tavoitteet, sekä niiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, sekä kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntalaissa todetaan myös talousarvion tiivis yhteys kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sekä taloustietojen raportointiin. Talousarvion toteutumisvertailu on tärkeä osa tilinpäätöstä, jossa seurataan sekä tavoitteiden että määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumista. Valtioneuvoston asetukseen (525/2020) sisältyvissä puolivuosi- ja neljännesvuosikatsauksissa on esitettävä talousarvion toteutuminen.

2.2 Taloussuunnitteluprosessi

Syksyn 2023 taloussuunnitteluprosessi kytkeytyi kiinteästi organisaatiomuutoksen valmisteluun. Viitasaaren kaupungin suunnittelulautakunnat toimivat 31.12.2023 saakka Wiitaunionin purkautumisen jälkeistä vuoden 2024 toimintaa valmistelevina toimieliminä. Suunnittelulautakuntien tehtävänä oli arvioida ja suunnitella kaupunkistrategian toimeenpano-ohjelma toimialalle, laatia vuoden 2024 talousarvio lautakunnalle sekä suunnitella toimialan sisäinen ratkaisuvälta ja henkilöstöorganisaatio vuoden 2024 hallintosäätöön. Suunnittelulautakuntien esitykset käsiteltiin kaupunginhallituksessa, joka teki niitä koskevat varsinaiset päätökset. Ympäristölautakunta valmisteli oman toimialansa toimeenpano-ohjelman ja talousarvion kaupunginhallituksen käsiteltäväksi. Kaupunginhallitus valmisteli oman toimialansa toimeenpano-ohjelman ja talousarvion.

Kaupunginhallitus antoi talousarvioraamin ja laadintaohjeen kokouksessaan 21.8.2023. Talousarviota valmistelevat esihenkilöt ja viranhaltijat tuottivat omat valmisteluaineistonsa toimialajohtajien käyttöön 15.9.2023 mennessä. Kaupunginvaltuustolle esiteltiin talousarvion valmistelutilanne ilta-koulussa 30.10.2023. Lautakunnat antoivat omat talousarvioesityksensä 10.11.2023 mennessä. Valtuusto päätti vuoden 2024 kunnallis- ja kiinteistöveroprosentit kokouksessaan 13.11.2023. Talousarviota ja siihen liittyvää henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaa käsiteltiin yhteistoimintaelimessä 7.12.2023. Kaupunginhallitus käsitteli kaupunginjohtajan talousarvioesitystä 11.12.2023 ja teki lopullisen talousarvioesityksensä valtuustolle. Valtuusto päättää vuoden 2024 talousarviosta kokouksessaan 18.12.2023. Lautakunnat vahvistavat oman tehtäväalueensa käyttösuunnitelmat talousarvion hyväksymisen jälkeen.

2.3 Kaupunkistrategia

Kuntalain (410/2015) 37 §:n mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Viitasaaren kaupunkistrategia on laadittu vuosille 2022–2026 ja se on hyväksytty 12.9.2022.

VIITASAARI *Pikkasen parempi periferia*

Vahvasti viitasaarelainen

VISIO 2035

Vuonna 2035 Viitasaari on 10 000 asukkaan ja kausiasukkaan elinvoimainen, luonnon voimavaroja kestävästi hyödyntävä, kasvava seutukeskus.

Toiminta-ajatus:
Edistämme asukkaidemme hyvinvointia, sivistystä ja alueemme elinvoimaa laajassa yhteistyössä.

Arvomme:
Vastuullisesti, rohkeasti ja avoimesti.

Päämäärät

1. Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoiman tukijalkana.
2. Viihtyisää asumista keskustasta kyliin.
3. Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen.
4. Kestävästi ja rohkeasti kehittyvä Viitasaari.

Strategiaa toteutetaan vuosittain osana talousarviota sekä muilla strategisilla ohjelmilla tai suunnitelmilla. Talousarviossa ja -suunnitelmassa asetetaan toimielintasolla strategiasta johdetut toiminnalliset tavoitteet, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti vuosittain.

Suunnittelulautakuntien tehtävänä on arvioida ja suunnitella kaupunkistrategian toimeenpano-ohjelma toimialalle. Toimeenpano-ohjelma suunnitellaan strategiakaudelle vuoteen 2026. Toimeenpano-ohjelma johdetaan strategiassa määritellyistä päämääristä ja keinoista. Siinä määritellään toimenpiteet, aikataulut ja vastuut sekä seurannan mittarit.

Toimeenpano-ohjelmien valmistelu kytkeytyy tiiviisti organisaatiomuutoksen valmisteluun ja taloussuunnitteluprosessiin. Jatkossa toimeenpano-ohjelmia päivitetään rullaavasti talousarviovalmistelun yhteydessä.

2.4 Yleinen taloudellinen tilanne ja kehitysnäkymä

Syksyllä 2023 Suomen talous näyttää ajautuvan loppuvuodeksi taantumaan. Talouskasvu oli alkuvuonna yllättävän hyvä palvelujen kasvun ansiosta. Teollisuuden tilanne on kuitenkin selvästi heikompi ja rakentaminen on syvässä laskussa. Loppuvuonna korkojen ja hintojen nousun vaikutus on talouteen edelleen negatiivinen ja tuotanto vähenee.

Kysynnän odotetaan piristyvän ensi vuonna, kun korkojen nousu pysähtyy, hintojen nousu hidastuu alle palkankorotusten ja kotitalouksien ostovoima kääntyy kasvuun. Investointinäkymät ovat valoisat, vaikka asuntorakentaminen vähenee rajusti. Energiasiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätysellisen paljon.

Kuluttajahintojen nousu on selvästi hidastunut viime vuoden lopun huipusta. Inflaation hidastuminen jatkuu myös loppuvuonna, mikä kohentaa kotitalouksien ostovoimaa. Palkat ja sosiaalietuudet kuten eläkkeet nousevat totuttua nopeammin. Kotitalouksien tulojen kasvua hillitsee vuosina 2024 ja 2025 sosiaalietuuksien leikkaukset. Ostovoima kuitenkin kohenee ja kääntää yksityisen kulutuksen kasvuun ensi vuonna.

Alkuvuoden jatkunut työllisyyden kasvu on taittunut kesällä ja lievä lasku jatkuu loppuvuonna. Heikoin työllisyystilanne on rakentamisessa. Notkahdus jää kuitenkin lyhytaikaiseksi ja työllisyys kasvaa uudelleen jo ensi vuonna. Vuoteen 2025 mennessä 15–64 -vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,3 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7,0 prosenttiin. Avoimia työpaikkoja on edelleen paljon.

Julkisen talouden rahoitusasema heikentyy tänä vuonna merkittävästi vuoteen 2022 verrattuna. Reaalitalouden heikkous yhdistettynä hintojen ja kustannusten nopeaan nousuun iskee julkiseen talouteen toden teolla. Julkisyhteisöjen alijäämä on tänä vuonna 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen. Hallituksen julkista taloutta vahvistavat toimet, kiihtyvä talouskasvu ja hidastuva inflaatio alkavat vähitellen vaikuttaa julkiseen talouteen, mutta sitä ennen alijäämä ennättää revetä suureksi yli 3 prosenttiin. Velkasuhde on ensi vuonna 76,8 prosenttia ja sen kasvu jatkuu koko ennustekauden.

Suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, jossa ei ole odotettavissa merkittävää kohenemistä koko ennustejaksolla. Hyvinvointialueet aloittavat toimintansa alijäämäisinä, eikä alijäämä tule pienenevän ilman alueiden omia toimia. Kuntahallinnossa tilanne on samankaltainen: ilman kuntien omia toimia alijäämä kasvaa ennustejakson loppua kohti.

Kuntahallinnossa vuosi 2023 näyttää kohtuullisen hyvältä, mutta käänne heikompaan on edessä alkuvuoden suotuisan tulokehityksen hiipuessä. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksin muutos on keskimäärin 3,1 prosenttia vuodessa vuosina 2024–2027. Kuntahallinnon rahoitusaseman arvioidaan olevan lähellä tasapainoa kuluvana vuonna, mutta alijäämä alkaa kasvaa jo ensi vuonna menojen kasvaessa tuloja nopeammin.

Lähde:

Valtiovarainministeriö: Taloudellinen katsaus, syksy 2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-681-7>

2.5 Kuntatalouden tilanne ja kehitysnäkymä

Syksyn 2023 kuntatalouden tilannekuva perustuu kuntien, kuntayhtymien ja kuntakonsernien vuoden 2022 tilinpäätöstietoihin. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos heikkeni vuonna 2022 hieman, mutta säilyi yhä vahvalla tasolla. Tulos pohjautuu työllisyyden ja talouden hyvään kehitykseen ja siitä seuranneeseen verotulojen kasvuun. Kuntatalouden luvut paranivat viime vuonna merkittävästi myös kertaluonteisilla tekijöillä, kuten sote-kiinteistöjen myynneistä saaduilla tuloilla sekä HKL-liikelaitoksen yhtiöittämisellä.

Kuntien toimintamenoissa oli ennakoitua enemmän kasvua ja samalla toimintatuotot vähenivät. Kuntatalouden vuosikate heikkeni edellisestä vuodesta, mutta oli edelleen yli poistotason ja myös nettoinvestointien. Kuntatalouden eriytyminen näkyi viime vuonna selkeästi suurten kaupunkien ja pienten kuntien välillä. Tilikauden tulos oli negatiivinen 89 kunnassa. Yhä useamman kunnan vuosikate oli negatiivinen ja alijäämäisten kuntien määrä kasvoi.

Kuntakonsernien lainakanta kasvoi lähes 1,2 mrd. euroa edellisestä vuodesta, kun taas peruskuntien lainakanta väheni ensimmäistä kertaa koko 2000-luvun aikana. Merkittävät investoinnit ja toiminnot ovat siirtyneet yhä suuremmissa määrin kunnista konserniyhtiöissä, kuntayhtymissä ja muissa yhteisöissä toteuttavaksi. Myös omaisuuden myynnit vähensivät lainanottotarvetta kunnissa.

Kuntien valtionapuihin osoitetaan noin 5,1 mrd. euroa vuonna 2024. Kuntien peruspalvelujen valtionosuus laskee vuonna 2024 vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna noin 290 milj. eurolla. Muutos johtuu pääosin vuonna 2023 sote-uudistuksen yhteydessä kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden kustannusten ja tulojen tarkentumisesta, minkä perusteella kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta vähennetään vuodesta 2024 alkaen pysyvästi noin 224 milj. euroa. Vuoden 2023 osalta tarkentuminen huomioidaan vuosina 2024 ja 2025 takautuvasti 112 milj. euron määräaikaisella vähennyksellä. Vähennyksen määrä tarkentuu marraskuussa 2023, kun sote-uudistukseen liittyvät rahoituslaskelmat päivitetään lopullisiksi vuoden 2022 verotuksen valmistuttua.

Peruspalvelujen valtionosuutta korottavat vuonna 2025 työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirto kunnille ja kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet alenevat reaalisesti hieman kehyskaudella oppilas- ja opiskelijamäärien alenemisen takia.

Peruspalvelujen valtionosuuteen kohdistetaan yhden prosenttiyksikön indeksikorotusta vastaava vähennys vuosina 2024–2027, mikä pienentää kuntien valtionosuutta noin 24 milj. euroa vuonna 2024. Toisaalta hallitusohjelman mukainen maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus vahvistaa kuntataloutta arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen. Hallitusohjelmassa kunnille ei osoiteta uusia tehtäviä tai velvoitteita vuonna 2024.

Hallitusohjelman mukaisesti kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia sekä sote- ja TE-uudistusten jälkeistä tilannetta. TE-palveluiden rahoitusmallia tarkistetaan ja työvoimapalveluiden lakisääteistä palveluprosessia kevennetään.

Kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus käynnistää kuntien normituksen keventämishjelman, johon kytketään kaikki kuntia ohjaava sektorilainsäädäntö soveltuvin osin. Käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan.

Kehyskaudella kuntien kiinteistökantaan kohdistuu etenkin sote-uudistuksen seurauksena tarve uudelleenjärjestelyihin, joilla tulee olemaan vaikutuksia kuntatalouteen. Hallitusohjelman mukaisesti käynnistetään julkisen sektorin tilaohjelma, jonka tavoitteena on tehostaa julkisen sektorin tilakustannuksia merkittävästi sekä hakea ratkaisuja valtion, hyvinvointialueiden ja kuntien välisiin tilaomaisuuskysymyksiin. Kuntien on lisäksi mahdollista saada sote-uudistukseen liittyvistä omaisuusjärjestelyjen kustannuksista korvausta tietyin ehdoin.

Marraskuun 2023 lopulla Valtiovarainministeriö ilmoitti muutoksista kuntakohtaisiin valtionosuuslaskelmiin, vuoden 2022 verotuksen valmistuttua. Laskelmapäivityksessä kasvaneiden sote-kustannusten ja lopullisten verotietojen perusteella kuntien valtionosuuksien määrä vähenee merkittävästi aikaisemmin arvioidusta.

Hallitus esittää, että laskelmapäivityksen vaikutuksia vuodelle 2024 lievennetään lykkäämällä vuotta 2023 koskevan jälkikäteisen valtionosuuden vähennyksen alkamista vuodelle 2025 ja jakamalla vähennys kolmelle vuodelle. Lisäksi vuodelle 2024 tehdään määräaikainen 192 miljoonan euron (34,70 euroa asukasta kohden) valtionosuuden lisäys. Vastaavasti valtionosuutta vähennettäisiin määräaikaisesti vuosittain 64 miljoonaa vuosina 2025–2027 (11,57 euroa asukasta kohden). Valtionosuuksissa on myös huomioitu lopulliset sote-uudistuksen kuntatalousvaikutuksia tasaavat elementit, jotka joko lisäävät tai vähentävät yksittäisen kunnan valtionosuutta. Viitasaaren osalta tulevien vuosien valtionosuusennusteet ovat haasteellisia, edellyttäen menojen tasapainotusta, suhteessa heikentyvään tulorahoitukseen. Tämä on huomioitava myös riskien näkökulmasta.

Lähteet:

Kuntaliitto: Tilinpäätösanalyysi <https://www.kuntaliitto.fi/talous/kuntatalouden-tilastot/tilinpaatosanalyysit>

Valtiovarainministeriö: Kuntatalousohjelma vuosille 2024–2027, syksy 2023. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-455-4>

Valtiovarainministeriö: tiedote 23.11.2023 <https://vm.fi/-/kuntakohtaiset-sote-rahoituslaskelmat-seka-valtionosuuslaskelmat-on-julkaistu>

2.6 Kaupungin talouden tilanne ja kehitysnäkymä

Viitasaaren kaupungin vuoden 2022 tilinpäätös oli pitkästi alijäämäinen, tilikauden tuloksen ollessa -976.155,15 €. Heikkoa tulosta selittivät muun muassa Keski-Suomen sairaanhoitopiirin alijäämien kattaminen sekä perusturvan ja varhaiskasvatuksen menojen kasvu. Sosiaali- ja terveystalouden tehtävien siirtyminen hyvinvointialueiden hoidettavaksi on tuonut tilikausien tuloksen kehityksen ennakkointiin helpotusta, mutta valtionosuuksien haasteellinen kehitys epävarmuutta.

Tammi-syyskuun osavuosikatsauksen ja lokakuun tilinpäätösennusteen mukaan kaupunki tulee tekemään tilikaudella 2023 ylijäämäisen tuloksen. Tulorahoituksen osalta esimerkiksi verotulot ovat kehittyneet odotettua paremmin. Myös toimintatulot ja toimintamenot ovat toteutumassa talousarviota parempina. Toisaalta arvioitua suuremmat korkomenot ja satunnaiset erät ovat heikentämässä tulosta talousarviota pienemmäksi.

Vuosien 2023 ja 2024 talousarvioiden välillä Viitasaaren kaupungin valtionosuudet heikentyvät jopa lähes 2 miljoonaa euroa. Kaupungin taloudelle tämä on keskeisimpiä haasteita, sillä valtionosuuksien heikko kehitys ulottuu myös suunnitelmavuosiin. Tästä syystä kaupunginhallitus linjasi 20.11.2023, että kaupunki käynnistää vuonna 2024 tasapainotusohjelman, jolla reagoidaan heikentyvään tulorahoitukseen.

Ottaen huomioon tämänhetkiset haasteet kuntataloudessa ympäri maan Viitasaaren kaupungilla ei kuitenkaan ole erityistä aiheita huoleen, sillä tase on vahva eikä kuntatalouden arviointimenettelyn kriteeristö täyty miltään osin. Kuntalain 118 §:n mukainen erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan kunnan arviointimenettely voidaan käynnistää, jos vähintään toinen seuraavista edellytyksistä täyttyy:

- 1) Kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä.
- 2) Asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kunnan viimeisessä konsernitilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneenä vuonna vähintään 500 euroa, tai rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täytäneet seuraavat raja-arvot:
 - kunnan konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde on alle 80 prosenttia
 - kunnan tuloveroprosentti on vähintään 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroprosentti
 - asukasta kohden laskettu kunnan konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden määrä ylittää kaikkien kuntien konsernitilinpäätöksen lainojen ja vuokravastuiden keskimääräisen määrän vähintään 50 prosentilla
 - konsernitilinpäätöksen laskennallinen lainanhoitokate on alle 0,8.

Kaupungin talouden tunnusluvuissa ei toteudu yksikään em. arviointimenettelyn edellytyksistä.

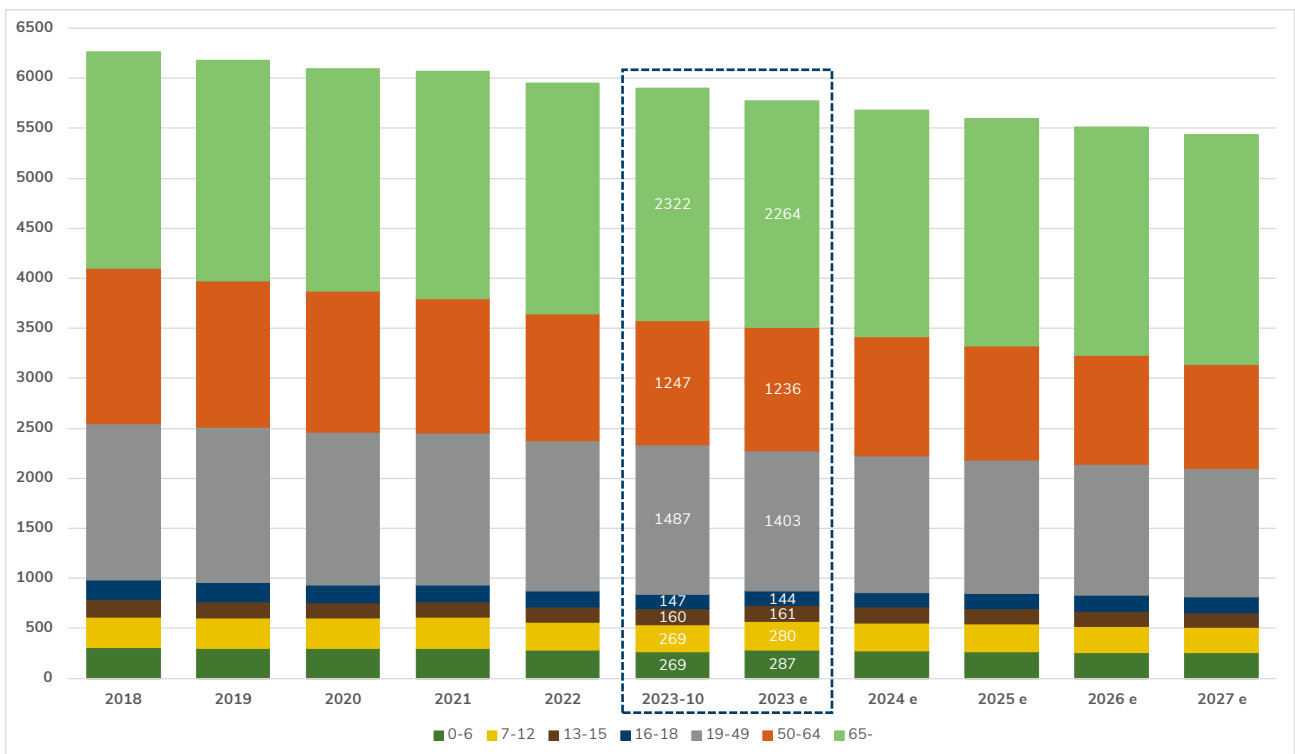
Arviointimenettelyn edellytykset	Raja-arvo 2022	Viitasaari TP 2022	Raja-arvo 2021	Viitasaari TP 2021
Kunnan taseessa on määräajassa kattamatonta alijäämää	< 0 €	+26,3 M€	< 0 €	+27,3 M€
Konsernin taseessa on kahtena peräkkäisenä vuonna alijäämää, €/asukas	-1000	+3 803	-500	+3 603
Konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde	< 80 %	104,4 %	< 80 %	93,1 %
Kunnan tuloveroprosentti	> 22,01	21,0	> 22,02	21,0
Konsernin lainojen ja vuokravastuiden määrä, €/asukas	> 14 085	7 368	> 13 625	7 260
Konsernin laskennallinen lainanhoitokate	< 0,8	1,0	< 0,8	0,8

Talousarviokehystä valmisteltiin vuoden 2022 tilinpäätöksen, vuoden 2023 talousarvion ja puoli-vuotiskatsauksen sekä vuosia 2023–2026 koskevien talousennusteiden pohjalta. Verotuloarviot perustuivat Kuntaliiton huhtikuussa 2023 julkaisemaan veroennustekehikkoon. Valtionosuudet arvioitiin Kuntaliiton huhtikuussa 2023 julkaiseman kuntakohtaisen vuoden 2024 valtionosuuslaskelman ja toukokuussa 2023 päivitetyn valtionosuusjakoavaimen pohjalta. Arviot muuttuivat talousarviovalmistelun aikana merkittävästi erityisesti valtionosuuksien osalta, joten kehyslaskelmaa jouduttiin suunnittelun kuluessa tarkistamaan useasti. Viimeisimmät arviot valtionosuuksista varmistuivat marraskuun 2023 lopussa.

2.7 Toimintaympäristön kehitysnäkymä

Kuntaliiton pääekonomistin Minna Punakallion arvion mukaan on ollut pitkään tiedossa, että kuntatalouden tila pysyy kuluvana vuonna ennätysvahvalla tasolla. Tuoreessa kuntien kirjanpidon mukaisessa kehitysarviossa tilikauden tulos ylittää kahden miljardin lukemat. Poikkeukselliset, sote-uudistuksen verohäntien vahvistamat maan keskiarvoluvut kätkevät taakseen kuitenkin sen, että kunnittaiset vaihtelut talouden tilassa ovat huomattavan suuret. Taloudellinen menestys ei seuraa pelkäämään kunnan elinvoimaa tai hyvää päätöksentekokykyä, vaan riippuu nyt harvinaisen paljon vuosien 2022 ja 2023 taitekohtaan ajoittuvan sote-siirtolaskelman vaikutuksista kunnan menoihin ja tuloihin. Yksittäisen kunnan siirtyvien kustannusten ja tulojen välillä voi olla suuria eroja, mikä aikaansaa sen, että osalla kunnista sote-siirto parantaa niin sanottua kunnan talouden tasapainoa ja osalla se heikentää sitä. Kuntien ja kuntayhtymien kehitysarvio 2024–2027 onkin heikentynyt viime kevään ennusteesta selvästi.

Kaupungin väkiluku laskee hiljalleen. Vuoden 2023 ennakkotilastossa väestökehitys näyttää kuitenkin myönteisemmältä kuin syksyllä 2021 laaditussa väestöennusteessa. Kaupunkistrategiassa on linjattu yhdeksi tavoitteeksi, että vuonna 2035 Viitasaari on 10 000 asukkaan ja kausiasukkaan elinvoimainen, luonnon voimavaroja kestävästi hyödyntävä, kasvava seutukeskus. Kunnan väkiluku on vuoden 2023 tilastoissa vähentynyt ja oli syyskuun lopulla 5 882 henkilöä. Kausiasukkaita on noin 3 000. Asukaskehityksen kääntäminen positiiviseksi on merkittäviä tavoitteita tuleville vuosille.

Lähde: Tilastokeskus. Väestörakenne 2022, väestön ennakkotilasto lokakuu 2023, väestöennuste 2021.

Merkittävä muutos toimintaympäristössä on Wiitaunionin kuntapariyhteistyön purkautuminen 1.1.2024 alkaen. Samalla myös talous-, palkka- ja tietohallinnon palvelut on päätetty ulkoistaa uusille palveluntuottajille 1.1.2024 alkaen. Talousarviovalmistelussa on huomioitu toimintojen uudelleen organisoiminen peruskunnan järjestämistä vastuulle sekä uusien ulkoistussopimusten kustannusvaikutukset. Siirtymävaiheessa muutoksilla ei ole vaikutusta kaupungin henkilöstömäärään. Tukipalvelujen kustannusten sisäiset kohdistumisperusteet tarkistetaan vuodenvaihteen jälkeen, kun käyttöönottoprojekteista siirrytään jatkuvan palvelun vaiheeseen. Talousarviovuoden aikana varaudutaan tekemään muitakin talousarviomuutoksia, kun uusien rakenteiden kustannusvaikutukset alkavat täsmentyä.

Työllisyyskehityksen näkökulmasta lokakuun 2023 tilastot näyttävät haasteellisena. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli lokakuun tilastoissa 11,1 %. Työllisyyskehitykseen vaikuttavat myös talouden haasteellinen tilanne ja sen vaikutus yrityksiin. Työllisyysuudistukseen valmistautuminen ja sen vaikutukset kuntien rahoitukseen on huomioitava erityisesti talousarviovuoden 2024 aikana.

Viitasaaren kaupunginhallitus käynnisti 20.11.2023 pidetyssä kokouksessaan Karhukorven tuulivoimaosayleiskaavan kaavoituksen, joka toteutuessaan toisi 20 tuulimyllyn puiston Viitasaaren Viitakankaalle. Suunnitellun investoinnin arvo on noin 205 miljoonaa euroa. Mikäli hanke toteutuu, tuo se kaupungille kiinteistöverotuloja arviolta 475 000 euroa vuodessa. Lisäksi se tuo yhteisöverotuloja sekä työllistävän vaikutuksen.

TE-palvelut siirtyvät kunnille vuoden 2025 alussa. Tätä ennen vuoden 2023 alusta voimaan astunut hyvinvointialueuudistus muutti työllisyyden hoidon kenttää niin että kuntouttava työtoiminta ja sosiaalinen kuntoutus siirtyivät hyvinvointialueelle. Työllisyyspalveluita varten perustetaan uusi työllisyysalue pohjoisen Keski-Suomen kuntien kesken. Työllisyysalueen vastuukuntana toimii Äänekosken kaupunki.

Vuonna 2024 on tulossa voimaan useita työttömyysturvaan vaikuttavia lakimuutoksia. Vuoden alussa tulee voimaan lomakorvaukseen, omavastuu-aikaan, indekseihin, lapsikorotuksiin, suojaosuu-teen ja työssäoloehtoihin liittyviä uudistuksia.

Eduskunta hyväksyi rakentamislain ja siihen liittyvät lakimuutokset 1.3.2023 ja laki tulee voimaan 1.1.2025. Rakentamislain muutos tuo digitalisaatiomuutoksia kaavoitukseen, rakennusluvanvaraisuuteen sekä siirtää rakennusvalvontaviranomaisen roolia jatkuvan valvonnan suuntaan.

2.8 Konsernin toiminta ja talous

Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan. Kunta tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin. Kunnan tytäryhteisö on yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolaissa tarkoitettu määräysvalta.

Viitasaaren kaupunkikonserniin kuuluu neljä tytäryhtiötä sekä neljä osakkuusyhtiötä. Lisäksi Viitasaaren kaupunki on jäsenenä kahdessa kuntayhtymässä.

Vuonna 2023 kehittämissyhtiö Witas Oy siirtyi osakkuusyhtiöstä kaupungin täysin omistamaksi tytäryhtiöksi Kinnulan, Kivijärven ja Pihtiputaan kuntien irtaantuessa yhtiön omistuksesta. Wiitaseudun Yrityspalvelut Oy valitsee uuden toimitusjohtajan vuoden 2023 lopussa.

Kaupungin konserniohjauksen periaatteet on määritelty konserniohjeessa (Kvalt 13.6.2022 § 50) sekä hallintosäännössä. Tytäryhtiöille asetetaan vuosittain toiminnalliset tavoitteet.

Kaikki tytäryhtiöt asettavat seuraavat tunnusluvut talousarviovuodelle ja raportoivat niistä tilinpäätöksen yhteydessä:

- *Liikevaihto*
- *Tilikauden tulos*
- *Kaupungin takaukset*
- *Omavaraisuusaste*
- *Maksuvalmius*

Konserniyhtiöiden tehtävä on soveltuvin osin seurata ja noudattaa kaupungin hyväksymää kaupunkistrategiaa. Sen lisäksi tytäryhteisöille kaupunki asettaa erikseen nimettävät kaupunkistrategian toteutumista varmistavat tavoitteet, joita seurataan. Perustavoitteena on mahdollistaa kuntalaisille ja yrityksille paremmat palvelut yhdessä konserniyhtiöiden kanssa. Konserniyhteisöjen toiminnan on tuettava kaupungin strategian toteuttamista ja tuotava kaupungille lisäarvoa toiminnallaan, edistäen kaupungin toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamista.

Kaupungin konsernijohto seuraa konsernitavoitteiden toteutumista sekä yhtiöiden omien strategioiden toteutumista vuosittain konsernipalavereissa sekä tilinpäätöksen yhteydessä. Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt kaupungin omistajapolitiikan vuonna 2018 ja konserniohjeen vuonna 2022.

Viitasaaren omistajapolitiittisissa linjauksissa määritellään periaatteet sille, millaisissa tehtävissä ja hankkeissa kaupunki on mukana omistajana ja sijoittajana, miksi kaupunki toimii omistajana ja millaisia omistukselle asetettavia tuotto- ja muita kehitystavoitteita asetetaan.

Kaupungin konserniohjeella luodaan raamit Viitasaari-konserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Kaupunginhallitus on lisäksi hyväksynyt 30.6.2014 § 186 Hyvän hallinto ja johtamistapa -ohjeet (Corporate Governance), jota kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan. Konserniohje ja Corporate Governance -ohje ovat omistajan työkaluja omistustensa ohjaamiseen. Ohjeiden tarkoituksena on osaltaan varmistaa, että kaupungin omaisuutta hoidetaan tuottavasti ja luotettavasti. Ohjeiden tarkoituksena on tukea kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteilla.

Kaupungin organisaatiokuvassa konserniyhtiöt sijoittuvat elinvoimapaalveluihin, tosin niitä ohjaa jokaista oma hallitus ja oma toimitusjohtaja.

2.9 Riskienhallinta ja keskeiset riskit

Kuntalain 14 §:n mukaan kunnan- tai kaupunginvaltuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista. Sisäinen valvonta on osa kaupungin johtamista ja hallintaa, joilla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja niitä uhkaavia riskejä. Sisäiseen valvontaan kuuluu muun muassa sisäinen tarkastus, jonka tehtävänä on varmentaa sisäisen valvonnan toimivuus.

Sisäisen valvonnan merkitys korostuu kaupungin toiminnan tullessa monimuotoisemmaksi. Perusteista päätettäessä valtuusto ohjaa sitovasti kaupunginhallitusta sen huolehtiessa kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kuntalain mukaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tulee perustua järjestelmälliseen ja dokumentoituun toimintatapaan. Perusteluissa voidaan myös todeta, että sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on voimassa, mitä kaupungin hallintosäännössä on määrätty tai muutoin ohjeistettu.

Kuntalain mukaan valtuuston tulee hyväksyä hallintosääntö, jossa on tarpeelliset määräykset sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta. Sisäisen valvonnan toteutumisesta ja riskienhallinnasta pitää tehdä selonteko tilinpäätöksen yhteydessä toimintakertomukseen. Vastaavasti kuntalain 123.1 § 4 kohta mukaan on tilintarkastajan tarkastettava, onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Jotta tilintarkastaja pystyy todentamaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan toimeenpanoa ja tuloksellisuutta täytyy kaupunginhallituksen ja lautakuntien raportoida toimenpiteet.

Viitasaaren kaupungin toiminnassa noudatetaan kaupunginhallituksen hyväksymiä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeita. Ohjeet tarkistetaan alkuvuonna muiden kaupungin ohjeistusten päivittämisen yhteydessä.

2.10 Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Suosittelusten mukainen talousarvio sisältää seuraavat osat: yleisperustelut, käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan sekä investointi- ja rahoitusosan. Käyttötalousosassa esitetään palvelualueiden toiminnan kuvaukset ja asetetaan niiden sitovat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Tuloslaskelmassa osoitetaan tulo- ja rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, rahoitusmenoihin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin. Investointiosassa esitettävät investointimenot ja -tulot ovat vastuutoimielintä sitovia hankkeittain tai hankeryhmittäin. Rahoitusosassa esitetään yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö.

Lautakunnat vahvistavat oman tehtäväalueensa käyttösuunnitelmat talousarvion hyväksymisen jälkeen. Lautakunnat voivat vuoden aikana tehdä käyttösuunnitelmaan muutoksia valtuuston hyväksymien määrärahojen puitteissa.

Talousarvion toteutumista seurataan toimielinten kokouksissa säännönmukaisesti ja raportoidaan valtuustolle neljännesvuosi- ja puolivuosiselvityksillä. Selvityksissä seurataan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurantaohjelmalla ja ennakoitaan tavoitteiden toteutumista koko talousarviovuoden aikana. Mikäli toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumaennusteet ovat ristiriidassa keskenään tai talousarvion kanssa, asia tulee saattaa kaupunginhallituksen käsittelyyn. Tarkastuslautakunta ja kaupungin tilintarkastaja arvioivat tavoitteiden toteutumista kuntalain edellyttämällä tavalla.

Valtuustoon nähden sitovat erät talousarviossa ovat:

- käyttötalousosassa palvelualueiden toiminnalliset tavoitteet, määrärahat ja tuloarviot
- tuloslaskelmaosassa verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot, satunnaiset erät ja tilinpäätössiirrot
- investointiosassa hankkeiden ja hankeryhmien kustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot
- rahoitusosassa antolainauksen muutokset, lainakannan muutokset ja oman pääoman muutokset.

Kuntalain mukaan tilivelvollisia ovat kaupunginhallituksen ja lautakuntien jäsenet sekä johtavat viranhaltijat: kaupunginjohtaja, palvelualueiden johtajat, henkilöstöjohtaja, talous- ja tietohallintojohtaja.

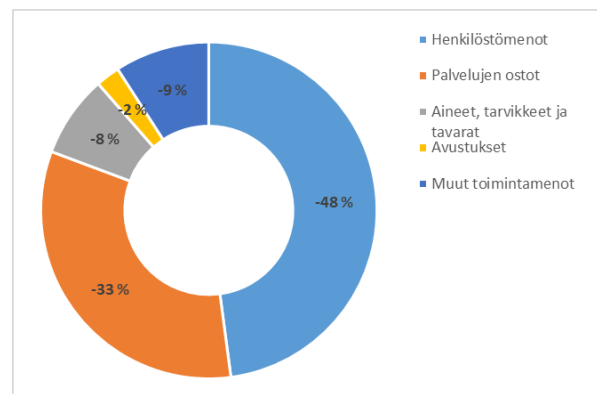
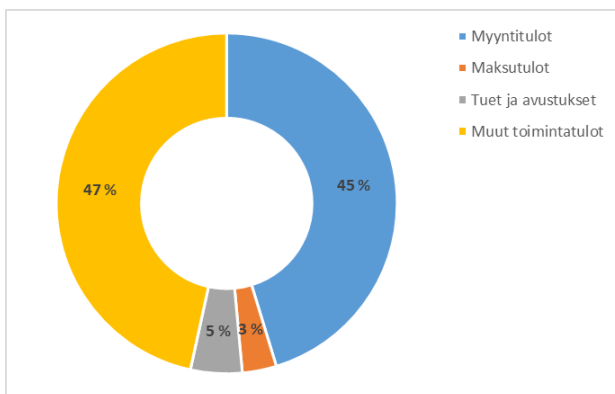
3 Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa esitetään palvelualueiden toiminnan ja tehtävien kuvaukset, toimintaympäristön muutokset ja toiminnan painopisteet, strategiset toimenpiteet sekä tehtävien määrärahat ja tuloarviot kustannuspaikoittain. Lisäksi esitetään palvelualueiden käyttötalouden yhteenveto vuoden 2023 talousarvioon verrattuna. Vertailutietoa vuoden 2022 tilinpäätöksestä ei esitetä, koska organisaatiomuutokset ovat vaikuttaneet merkittävästi tietojen vertailukelpoisuuteen.

Käyttötalous yhteensä

KAUPUNKI YHTEENSÄ ulkoinen ja sisäinen	TA 2023	TA 2024	MUUTOS euroa	%
Toimintatulot	11 789 358	13 282 127	1 492 769	12,7 %
Myyntitulot	4 823 700	6 015 778	1 192 078	24,7 %
Maksutulot	459 050	431 050	-28 000	-6,1 %
Tuet ja avustukset	750 565	649 117	-101 448	-13,5 %
Muut toimintatulot	5 756 043	6 186 182	430 139	7,5 %
Toimintamenot	-29 895 775	-31 228 545	-1 332 770	4,5 %
Henkilöstömenot	-14 120 755	-14 959 943	-839 188	5,9 %
Palvelujen ostot	-9 469 436	-10 235 379	-765 943	8,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 568 977	-2 461 386	107 591	-4,2 %
Avustukset	-753 250	-722 150	31 100	-4,1 %
Muut toimintamenot	-2 983 357	-2 849 687	133 670	-4,5 %
Toimintakate	-18 106 417	-17 946 418	159 999	-0,9 %
Laskennalliset kustannukset	-2 677 749	-2 803 192	-125 443	4,7 %
Poistot ja arvonalentumiset	-2 677 749	-2 803 192	-125 443	4,7 %
Muut laskennalliset kustannukset	0	0	0	
Kokonaiskustannukset	-32 573 524	-34 031 737	-1 458 213	4,5 %

Käyttötalouden tulot ja menot

3.1 Yleishallinto

Kuntalain säännösten mukaisesti kaupungissa on valtuusto, kaupunginhallitus ja tarkastuslautakunta sekä vaikuttamistoimielimet nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto.

Kaupungin ylintä päätösvaltaa käyttää kaupunkilaisten valitsema **kaupunginvaltuusto**, jossa on 27 valtuutettua. Nykyinen valtuustokausi päättyy 31.5.2025. Valtuusto kokoontuu vuosittain keskimäärin 10 kertaa sekä pitää tarpeen mukaan seminaareja, iltakouluja sekä muita yhteistapaamisia.

Kaupunginhallitus vastaa kaupungin hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä valtuuston päätösten valmistelusta, täytäntöönpanosta ja laillisuusvalvonnasta. Kaupunginhallitus johtaa, ohjaa ja koordinoi kaupungin päätöksentekoa, organisaation ja palveluiden suunnittelua ja kehittämistä sekä taloutta, valtuuston määrittelemien tavoitteiden mukaisesti.

Talousarviossa varataan omille kustannuspaikoilleen määrärahat em. **toimielinten toimintaan** kusten kokouskustannuksiin, koulutuksiin ja seminaareihin sekä tarvittaviin sisäisiin palveluihin. **Tilintarkastuksen** määräraha sisältää myös TALVEA Julkishallinnon Palvelut Oy:ltä hankittavien tilintarkastuspalvelujen kustannukset.

Vaalilaissa säädetään kunnille kuuluvista tehtävistä **vaalien** järjestämisessä, joihin varataan määräraha omille kustannuspaikoilleen. Säännönmukaisia vaaleja vuonna 2024 ovat tasavallan presidentin vaali ja europarlamenttivaalit. Seuraavat kuntavaalit järjestetään vuonna 2025. Äänestysaktiivisuutta pyritään lisäämään.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Viitaunionin kuntapariyhteistyö purkautuu 31.12.2023. Viitasaaren kaupunki on mukana Kuntaliiton ja FCG:n Uudistuvien kuntien johtaminen USO7 -verkostossa vuosien 2023–2024 aikana organisaation muutosprosessien hallitun läpiviennin turvaamiseksi sekä uuden kuntaorganisaation toimivan organisaatorakenteen sekä toimintatapojen kehittämiseksi. Vuoden 2024 osallistumismaksu 9 000 euroa on varattu kaupunginhallituksen määrärahaan. Osana organisaatiomuutosta päivitetään myös kaupungin toimintaohjeiden ja sääntöjen kokonaisuus, jonka työstäminen jatkuu vuoden 2024 aikana.

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
012100 Kaupunginvaltuusto		-232 701	-232 701
012120 Kaupunginhallitus		-950 324	-950 324
012140 Kaupunginhall. toimikunnat		-15 635	-15 635
012100 Tilintarkastus		-29 435	-29 435
011120 Presidentinvaalit	24 200	-38 181	-13 981
011130 EU-vaalit	12 100	-19 091	-6 991

3.2 Hallintopalveluiden palvelualue

Toiminnan kuvaus

Aiemmin keskushallinnon nimellä määritelty toimiala jakautuu vuoden 2024 alusta kahteen palvelualueeseen; hallintopalveluihin ja elinvoimapalveluihin. Muutos liittyy kaupunkiorganisaation päivittämiseen osana Wiitaunionin purkautumista. Hallintopalvelujen palvelualuejohtajana toimii kaupunginsihteeri, 1.8.2024 alkaen hallinto- ja henkilöstöjohtaja.

Hallintopalveluiden palvelualueen tehtävänä on tuottaa kaupunkiorganisaation tarvitsemat päätöksenteon tukipalvelut ja henkilöstöpalvelut sekä kaupunkikonsernin organisaatioiden tarvitsemat talous- ja tietohallintopalvelut.

Palvelualue vastaa kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja keskusvaalilautakunnan päätösten valmistelusta ja toimeenpanosta sekä avustaa tarkastuslautakuntaa tehtävässään. Vastuuviranhaltija näissä tehtävissä on kaupunginsihteeri, 1.8.2024 alkaen hallinto- ja henkilöstöjohtaja.

Palvelualue vastaa kaupunkikonsernin talousarvio- ja tilinpäätösprosesseista kirjanpidosta ja laskutuksesta, palkkahallinnosta, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessista, rahoituksesta ja varainhoidosta sekä tuottaa palvelualueen operatiiviselle johdolle ja luottamushenkilöjohdolle ajantasaista ja analysoitua raportointitietoa päätöksenteon tueksi. Palvelualue vastaa kaupungin talous- ja tietohallinnon prosessien sekä ICT-järjestelmäkokonaisuuden ja digipalveluiden kehittämisestä, sopimushallinnasta, keskitettyjen hankintojen toteutuksesta ja hankintoihin liittyvästä ohjauksesta sekä tietoturvan ja tietosuojan ohjeistuksesta ja seurannasta. Vastuuviranhaltija näissä tehtävissä on talous- ja tietohallintojohtaja.

Palvelualue vastaa henkilöstösuunnittelusta ja raportoinnista, henkilöstön rekrytointiprosesseista, toimii esihenkilöiden ja johdon tukena työsuhteasioissa sekä henkilöstökäytänteiden ja organisaation kehittämisessä. Vastuuviranhaltija näissä tehtävissä on henkilöstöjohtaja, 1.8.2024 alkaen hallinto- ja henkilöstöjohtaja.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Kuntapariyhteistyön purkautuessa Viitasaaren kaupunki päätti ulkoistaa talous- ja palkkahallinnon sekä tietohallinnon ulkoisille toimijoille. Aiemmin Pihtiputaan kunnan tukipalveluiden parissa työskennelleet, alun perin Viitasaaren kaupungin työntekijät, palautuivat takaisin Viitasaaren kaupungin henkilöstöön. Ulkoistusten ja toimintaympäristön muutosten tuomia tarkennuksia päivitetään myös osaksi henkilöstön tehtävänkuvauksia. Hallintopalvelujen järjestämien sisäisten tukipalvelujen kustannuksille laaditaan uudet kohdistumisperusteet.

Vastaanottokeskusten ja kuntien väliset kuntamallisopimukset Ukrainasta sotaa paenneiden tilapäistä suojelua saaneiden henkilöiden majoittamiseksi päättyvät 31.12.2023, sillä majoituksen poikkeusjärjestelyille ei ole enää tarvetta. Samalla Viitasaaren kaupungin Viitasaaren Vuokra-asunnot Oy:n kanssa tekemät vuokrasopimukset päättyvät 31.12.2023 ja vastaavia määrärahavaroja ei enää vuodelle 2024 varata. Kotouttamisen ja vuonna 2023 laaditun osallisuusohjelman toteuttamisen koordinointi siirtyvät keskushallinnosta sivistys- ja hyvinvointipalvelujen palvelualueelle. Samoin

vaikuttamistoimielimien työskentelyn tukeminen siirtyy keskushallinnosta sivistys- ja hyvinvointipalvelujen palvelualueelle.

Toiminnan painopistealueet

Talous- ja palkkahallinnon sekä tietohallinnon ulkoistusten toteutumisen varmistaminen. Sujuvien hallinto- ja toimintaprosessien kehittäminen. Digitaalisten palvelujen, sähköisen asianhallinnan ja arkistoinnin kehittäminen.

Tunnusluvut ja mittarit

Keskeisiä seurattavia tunnuslukuja ovat äänestysaktiivisuus vaaleissa, päivitettyjen ohjeiden ja sääntöjen määrä, päättäjien osallistumisaktiivisuus kokouksiin ja iltakouluihin sekä sähköisten aloitteiden, hakemusten ja palautteiden määrä.

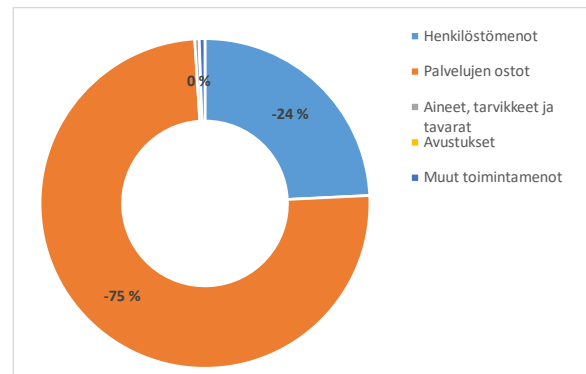
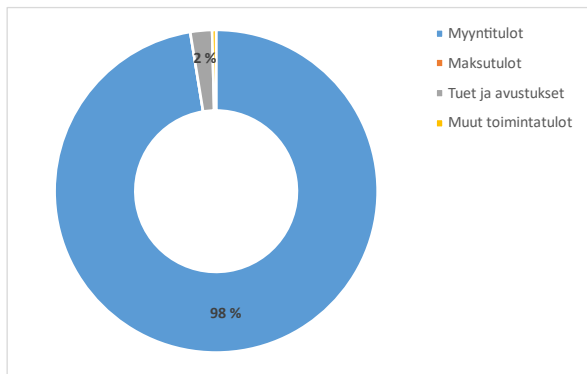
Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Edistetään asukkaiden osallistumismahdollisuuksia		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Järjestetään osallisuuskoulutusta henkilöstölle ja päättäjille	2024	Koulutettujen määrä Koulutuspalaute
Kehitetään hallitus- ja valtuustotyötä	2024	Itsearviointin tulokset Asukasillat 2 / vuosi
Hankkeissa pilotoidut ja hyväksi havaitut uudenlaiset osallistumistavat sisällytetään kunnan osallisuuden edistämisen suunnitelmiin.	2025	Uudet osallistumistavat
Päämäärä: Kestävästi ja rohkeasti kehittyvä Viitasaari		
Keino: Kehitetään digitaalisia sekä mobiili- ja etäpalveluja		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Sähköisen asianhallinta- ja arkistointijärjestelmän kehittäminen	2025	Sähköinen kokousalusta ja arkistointi käytössä

Palvelualueen käyttötalous yhteensä

HALLINTOPALVELUT ulkoinen ja sisäinen	TA	TA	MUUTOS	
	2023	2024	euroa	%
Toimintatulot	421 977	1 519 996	1 098 019	260,2 %
Myyntitulot	365 977	1 480 996	1 115 019	304,7 %
Maksutulot	0	0	0	
Tuet ja avustukset	56 000	33 000	-23 000	-41,1 %
Muut toimintatulot	0	6 000	6 000	
Toimintamenot	-1 018 818	-1 523 439	-504 621	49,5 %
Henkilöstömenot	-259 116	-369 093	-109 977	42,4 %
Palvelujen ostot	-669 757	-1 139 187	-469 430	70,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 000	-6 700	300	-4,3 %
Avustukset	0	0	0	
Muut toimintamenot	-82 945	-8 459	74 486	-89,8 %
Toimintakate	-596 841	-3 443	593 398	-99,4 %
Laskennalliset kustannukset	-21 956	-2 280	19 676	-89,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	-21 956	-2 280	19 676	-89,6 %
Muut laskennalliset kustannukset	0	0	0	
Kokonaiskustannukset	-1 040 774	-1 525 719	-484 945	46,6 %

Palvelualueen käyttötalouden tulot ja menot

Tehtävät ja niiden määrärahat

Päätöksenteon tuki huolehtii kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen, tarkastuslautakunnan ja keskusvaalilautakunnan päätösasioiden valmistelu-, sihteeri- ja toimeenpanotehtävistä, vaalien järjestämiseen liittyvistä tehtävistä, asiakirjahallinnosta, kirjaamo- ja arkistotoimen tehtävistä sekä tietosuojasta. Keskitetyt neuvonta-, asiointi- ja puhelinpalvelut hoidetaan kaupungintalon neuvonnassa ja asiointipisteessä.

Henkilöstöhallinto vastaa kaupungin henkilöstötyön johtamisesta ja kehittämisestä, palkkaus- ja palvelussuhdeasioista, työhyvinvoinnin, työturvallisuuden ja henkilöstön osaamisen kehittämisestä, esihenkilötyön ja henkilöstöhallinnon palvelujen ohjauksesta, ohjeiden ja sääntöjen valmistelusta. Ulkoistetuista palkkahallinnon palveluista vastaa Monetra Keski-Suomi Oy. Henkilöstöhallinto linjaa ja ohjeistaa hr- ja palkkahallintoon kuuluvia kaupungin prosesseja. Henkilöstöhallinnon määräraha-varauksiin sisältyy pääluottamusmiesten ja työsuojeluvaltuutettujen toiminta, työterveyshuollon palvelut kaupungin henkilöstölle, yhteistyötoimikunta ja työhyvinvoinnin kehittäminen. Henkilöstölle tarjotaan edelleen työhyvinvointia tukeva 100 euron Epassi-henkilöstöetu.

Taloushallinnon tehtäviä ovat talousarvioiden laadinta ja taloussuunnittelu, tilinpäätöksen laadinta, talouden ohjaus, seuranta ja raportointi, laskennan kehittäminen, rahoituksen hallinta, hankintojen ohjaus ja neuvonta, hankintaprosessien kehittäminen, yhteishankinnat. Ulkoistetuista taloushallinnon palveluista vastaa 1.1.2024 alkaen Monetra Keski-Suomi Oy. Taloushallinto linjaa ja ohjeistaa taloushallintoon, laskutukseen ja hankintoihin kuuluvia kaupungin prosesseja.

Tietohallinto tuottaa kaupunkikonsernille tietojärjestelmä- ja telepalvelujen kehittämis-, ylläpito- ja tukipalveluita. Ulkoistetusta tietohallinnon palvelutuotannosta vastaa 1.1.2024 alkaen Kuntien Tiera Oy. Tietoliikennepalvelut hankitaan Pohjoisen Keski-Suomen Verkkopalvelut Oy:ltä ja muilta sopimuskumppaneilta. Tietohallinto linjaa ja ohjeistaa tietohallintoon, tietojärjestelmiin ja tiedonhallintaan kuuluvia kaupungin prosesseja.

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
012183 Päätöksenteon tuki	221 448	-219 298	2 150
012184 Henkilöstöhallinto	478 125	-477 286	839
012185 Taloushallinto	285 678	-285 207	471
012186 Tietohallinto	534 745	-534 274	471

3.3 Elinvoimapalveluiden palvelualue

Toiminnan kuvaus

Aiemmin keskushallinnon nimellä määritelty toimiala jakautuu vuoden 2024 alusta kahteen palvelualueeseen; hallintopalveluihin ja elinvoimapalveluihin. Muutos liittyy kaupunkiorganisaation päivittämiseen osana Wiitaunionin purkautumista. Elinvoimapalvelujen palvelualuejohtajana toimii kaupunginjohtaja.

Elinvoimapalveluiden alaisuuteen kuuluvat johtaminen, strategia ja edunvalvontatyö, kuntademokratian ja osallisuuden edistäminen, valmius ja varautuminen, konserniyhtiöt, viestintä, markkinointi ja matkailu, työllisyyspalvelut sekä saavutettavuus. Lisäksi hankerahoituksella perustetut etätyötila Lennätin sekä Digikeskus sijoittuvat kaupunkiorganisaatiossa elinvoimapalveluiden alle.

Elinvoimapalveluihin kytkeytyvät suurimmat konserniyhtiöt, Kehittämissyhtiö Witas Oy, Viitasaaren Vuokra-asunnot Oy sekä Wiitaseudun Yrityspalvelut Oy, toimivat omien hallitustensa ja toimitusjohtajiensa johdolla, mutta tekevät tiivistä yhteistyötä elinvoimapalveluiden kanssa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Koko Viitasaaren kaupunkiorganisaatio muuttuu edellisvuoteen nähden merkittävästi, koska Wiitaunionin toiminta päättyy 31.12.2023. Työ pysyy monelta osin sisällöllisesti samana, mutta on huomioitava tehtäväkentän ja vastualueiden kokonaisuudet. Vuosi 2024 on kriittisin valmistautumisaika uuteen työllisyysalueuudistukseen, jonka lisäksi heikentynyt kuntatalous asettaa haasteita toimintaympäristölle sekä tulorahoitukselle.

Pikkasen enemmän liiketoimintaa -hanke päättyi kesäkuussa 2023. Digikeskus-hanke päättyi elokuussa 2023, mutta omarahoituksella jatkettiin kahden 80 % työsuhteella olevan henkilön palkkausta sekä tilojen vuokratukustannuksia vuoden 2023 loppuun.

Työllistämistoiminnan muutoksina vuonna 2024 palkkatukityöllistäminen ei kerrytä työssäoloehtoita eikä työntekijää voi enää siirtää toisen työnjärjestäjän palvelukseen.

Toiminnan painopistealueet

Vuonna 2024 toiminnan painopisteitä tulee olemaan uuden organisaatorakenteen vakiinnuttaminen ja yhteistyön tiivistäminen koko konsernin kesken elinvoimapalveluiden näkökulmasta, Logistiikkakeskus Wiilo -hankkeen edistäminen sekä TE25-uudistukseen valmistautuminen. Vuonna 2024 on keskeistä määritellä paikallistasolle jäävä työllisyysrakenne ja sen muotoutuminen, jotta se parhaiten tukee työllisyysuudistuksen tavoitteita sekä reunaehtoja.

Kehittämissyhtiö Witas Oy on hakenut jatkorahoitusta Digikeskuksen toiminnan kehittämiseksi hankkeen kautta. Kaupunki on Digikeskus-hankeessaan sitoutunut Digikeskuksen toiminnan turvaamiseen viiden vuoden ajaksi hankkeen päättymisestä alkaen.

Tunnusluvut ja mittarit

Viitasaaren kaupunkistrategiaan on asetettu tavoitteeksi 10 000 asukkaan ja kausiasukkaan määrä vuonna 2035. Tästä syystä keskeisiä seurattavia tunnuslukuja on sekä väkiluvun kehityksen että vapaa-ajanasuntojen kehityksen määrä. Työllisyysalueuudistuksen rahoitus puolestaan ottaa huomioon työikäisen väestön määrän (25 %) sekä laajan työttömyyden (työttömien työnhakijoiden ja aktivointiasteeseen laskettavien palveluiden piirissä olleiden yhteismäärä).

Strategiset toimenpiteet

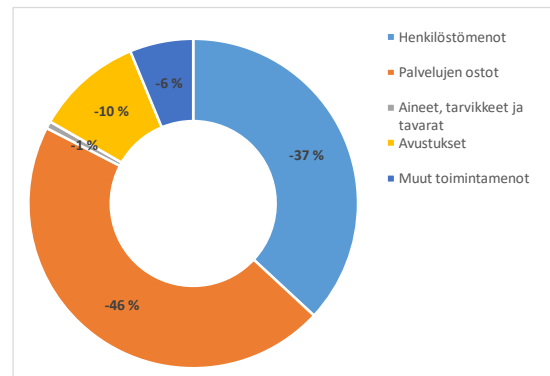
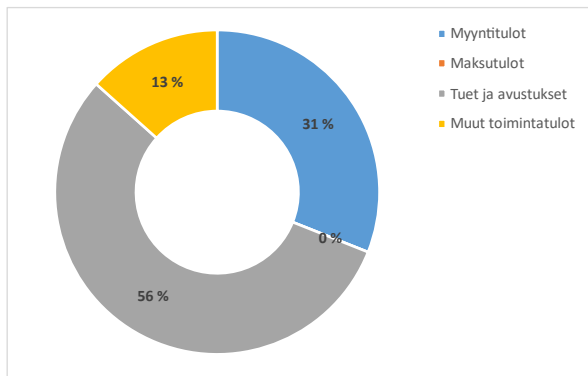
Päämäärä: Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoiman tukijalkana		
Keino: Varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus panostamalla hyvään yhteistyöhön oppilaitosten kanssa sekä kotoutumispalveluihin		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Elinvoimahautomon perustaminen Digikeskukseen jatkohankkeen myötä sekä yhteistyön lisääminen toisen asteen koulutuksen osalta. Hanketta hallinnoi Kehittämissyhtiö Witas, jonka kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä tavoitteen eteen.	2024	Ketterien kokeilujen määrä
Päämäärä: Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoiman tukijalkana		
Keino: Kehitetään kunnan päätöksenteon ja toiminnan yrittäjälähtöisyyttä ottamalla käyttöön yritysvaikutusten ennakoarviointi kunnan päätöksenteossa ja paikallista yrittäjyyttä tukevalla hankintapolitiikalla		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Yritysvaikutusten ennakoarviointilomakkeiden päivittäminen ja käyttöönotto	2024	Yritysvaikutuslomakkeen käyttö kpl / vuonna 2024
Päämäärä: Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoiman tukijalkana		
Keino: Työllisyysyksikön toiminnan ja laadun varmistaminen vuonna 2025 ja siitä eteenpäin		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Hankkeen avulla prosessin työstäminen	2024 2025	
Päämäärä: Viihtyisää asumista keskustasta kyliin		
Keino: Kylien elinvoima turvataan tietoliikenne- ja tieyhteyksistä huolehtimalla sekä kylien kehittämishankkeiden rahoitukseen osallistumalla		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Jatketaan vuonna 2023 käynnistettyä yhteistyötä operaattorin kanssa kyläverkkohankkeiden edistämiseksi Viitasaarella.	2024	

Päämäärä: Viihtyisää asumista keskustasta kyliin		
Keino: Edistetään monipuolisia ja eri tarpeita vastaavia asumisvaihtoehtoja		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Kehitetään tonttimarkkinointia ja osallistutaan Rakennusmessuille 2024 Jyväskylän Paviljongissa	2024	
Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Hyvinvointialueen ja työllisyysyksikön yhteistyörajan toimivuus		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Säännöllisten palaverien muodostuminen ja toteutuminen. Asiakasohjaus hyvinvointialueelle.	2024 2025	
Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Pitkäaikaistyöttömien hyvinvoinnin ja osallisuuden lisääminen		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Palkkatukityö, työkokeilu, työharjoittelu	2024	Työmarkkinatuen maksuosuus enintään 250 000 €. Työttömyysaste alle 10 %. Tuunari pajalla työskentelee tai on työkokeilussa vuositasolla 30 henkilöä.

Palvelualueen käyttötalous yhteensä

ELINVOIMAPALVELUT ulkoinen ja sisäinen	TA	TA	MUUTOS	
	2023	2024	euroa	%
Toimintatulot	586 331	485 690	-100 641	-17,2 %
Myyntitulot	117 100	150 690	33 590	28,7 %
Maksutulot	0	0	0	
Tuet ja avustukset	404 231	270 000	-134 231	-33,2 %
Muut toimintatulot	65 000	65 000	0	0,0 %
Toimintamenot	-2 511 521	-2 343 595	167 926	-6,7 %
Henkilöstömenot	-882 650	-865 044	17 606	-2,0 %
Palvelujen ostot	-1 188 831	-1 069 905	118 926	-10,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-20 850	-16 750	4 100	-19,7 %
Avustukset	-283 000	-246 000	37 000	-13,1 %
Muut toimintamenot	-136 190	-145 896	-9 706	7,1 %
Toimintakate	-1 925 190	-1 857 905	67 285	-3,5 %
Laskennalliset kustannukset	-6 070	-7 301	-1 231	20,3 %
Poistot ja arvonalentumiset	-6 070	-7 301	-1 231	20,3 %
Muut laskennalliset kustannukset	0	0	0	
Kokonaiskustannukset	-2 517 591	-2 350 896	166 695	-6,6 %

Palvelualueen käyttötalouden tulot ja menot

Elinvoimaan liittyvät tehtävät ja niiden määrärahat

Seutuyhteistyön määräraha on varattu 9.10.2023 tehdyn valtuuston päätöksen mukaisesti myös vuodelle 2024. Logistiikkakeskus **Wiilo** –hankkeeseen varaudutaan investointiohjelmassa omavastuuosuuksin, jotka kaupunginvaltuusto on linjannut 22.5.2023 / §31. Wiilon osa-aikaisen hankejohtajan palkkaukseen on varauduttu vuoden 2024 ajaksi.

Markkinoinnin ja viestinnän toimenpiteisiin varattua määrärajaa on hiukan pienennetty vuodesta 2023 johtuen siitä, että aiemmin kustannuspaikalle on varattu 15 000 euron määräraha Keksintöjen Viikkoa varten, joka kuitenkin ei nykyisessä muodossaan välttämättä jatku vuoden 2024 aikana. Viitasaaren kaupunki yhteistyössä tytäryhtiöiden kanssa osallistuu Rakennusmessuille 2024 sekä panostaa vuoden 2024 aikana merkittävästi tonttimarkkinointiin ja sen kehittämiseen. Markkinointibudjetista suunnataan rahoitusta myös Lyhty Viitasaari -konseptin markkinointiin.

Kaupunginhallituksen alaisiin **strategisiin kehittämishankkeisiin** on varattu määräraha suunnattavaksi kaupunginhallituksen toimenpiteisiin, joilla edistetään strategia tavoitteita.

Palveluliikenteeseen varatun määrärahan käyttöä koordinoidaan sivistys- ja hyvinvointipalveluissa.

Muuhun toimintaan varataan määräraha verotuskustannuksiin, yhteistoimintaosuuksiin, jäsenmaksuihin ja erilaisiin avustuksiin. TE25-uudistuksen valmisteluun varataan 1 euro per asukas.

Maa- ja metsätilojen tulo- ja menoarviot perustuvat kaupunginhallituksen hyväksymään suunnitelmaan. Vuodesta 2024 alkaen kiinteistöpäällikkö toimii asiantuntijana maa- ja metsätilojen osalta.

Määrärahavaraukset tehdään **elinkeino-** ja matkailupalvelujen ostamiseen kehittämissyhtiö Witas Oy:ltä ja **maaseutuhallinnon** yhteistoimintaan kuuluvien palvelujen ostamiseen Pihtiputaan kunnalta. Kaupunki tukee maksullista **lomituspalvelua** 3 eurolla tunnilta enintään 60 tuntia vuodessa yrittäjää kohti.

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoisen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
012130 Seutuyhteistyö		-22 546	-22 546
012133 Lennätin		-27 00	-27 700
012165 Wiilo-hanke		-32 729	-32 729
012180 Markkinointi		-109 516	-109 516
012240 Strategiset keh. hankkeet		-74 460	-74 460
012190 Palveluliikenne		-60 000	-60 000
012195 Muu toiminta		-279 158	-279 158
014130 Maa- ja metsätilat	174 890	-29 919	144 971
014100 Elinkeinotoimi (ostopalvelu)		-480 401	-480 401
014140 Maaseutuhallinto (ostopalvelu)		-78 749	-78 749
014160 Lomituspalvelut		-3 000	-3 000

Työllisyyden hoitoon liittyvät tehtävät ja niiden määrärahat

Viitasaaren kaupungin työllisyysyksikkö vastaa Viitasaaren kaupunkistrategian strategisiin päämääriin osaltaan pitkäaikaistyöttömien osaamisen kehittämällä Paikko-osaamistodistuksilla, joita voidaan kirjoittaa Tuunariopajalla ja Savivuoren näkötorjilla työskenteleville. Paikko-osaamistodistukset ovat koulutuksiin tai työpaikkoihin haettaessa todistuksia osaamisesta. Työllisyysyksikkö pyrkii parantamaan tiedonkulkua ja yhteistyötä elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Työllisyysyksikkö järjestää työtä ja työkokeilua viitasaarelaisille pitkäaikaistyöttömille Tuunariopajalla ja muissa kaupungin yksiköissä keskimäärin 30 henkilölle vuodessa. Yhtenä tavoitteena on työllisyysyksikön asiakkaiden (työntekijöiden) sekä taloudellisen että sosiaalisen hyvinvoinnin lisääntyminen. Tuunariopaja toimii kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
013150 Työllistäminen / 500 pv	273 800	-769 144	-495 334
013180 Tuunariopaja	20 000	-148 463	-128 463
013185 Työmarkkinatuki		-200 000	-200 000
013190 TYP-toiminta	17 000	-26 712	-9 712

3.4 Sivistyksen ja hyvinvoinnin palvelualue

Toiminnan kuvaus

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut jakautuu kahteen palveluryhmään: opetus- ja kasvatuspalveluihin sekä hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluihin. Opetus- ja kasvatuspalveluihin sisältyvät varhaiskasvatus, perusopetus, lukiokoulutus, musiikkiopistotoiminta sekä muu tutkinto- ja harrastustavoitteinen koulutus. Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluihin luetaan liikunta- ja kulttuuripalvelut, perhe- ja nuorisopalvelut, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä kotouttaminen.

Opetus- ja kasvatuspalveluihin sisältyvä kansalaisopistotoiminta sekä hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluihin lukeutuva kirjastotoiminta ostetaan Pihtiputaan kunnalta. Viitasaaren kaupunki myy puolestaan musiikkiopistopalveluja Pihtiputaan, Kinnulan ja Keiteleen kunnille.

Palvelualueen toiminnan kehittämistä, organisoinnista ja arvioinnista vastaa sivistys- ja hyvinvointilautakunta. Palvelualueetta johtaa sivistys- ja hyvinvointijohtaja.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Vuoteen 2023 saakka toimineen Wiitaunionin sivistyspalvelujen vastuukuntana oli Pihtiputaan kunta. Vuodesta 2024 Viitasaaren kaupunki järjestää itsenäisesti kaikki sivistys- ja hyvinvointipalvelut ostopalveluina tuotettavia kansalais- ja kirjastopalveluja lukuun ottamatta.

Wiitaunionin toimintamalli nojasi kuntien yhteisiin lautakuntiin ja viranhaltijoihin. Entisen sivistystoimen palveluista vastasi yhteinen sivistyslautakunta. Organisaatiomuutosta valmistellut Viitasaaren oma sivistys- ja hyvinvointilautakunta aloitti toimintansa syksyllä 2023. Tämä lautakunta jatkaa toiminnasta vastaavana, monijäsenenä päätöksentekotoimielimenä vuoden 2024 alusta.

Uutta henkilöstöorganisaatiota on luotu jo vuonna 2023 palkkaamalla oma varhaiskasvatusjohtaja, kaksi päiväkodinjohtajaa ja lukion rehtori. Vuoden 2024 alussa työnsä aloittavat myös Viitasaaren oma sivistys- ja hyvinvointijohtaja, hyvinvointikoordinaattori sekä palvelualueen hallinnon toimistosihteeri.

Vuoden 2024 aikana organisoitava TE-palvelu-uudistus haastaa myös sivistys- ja hyvinvointipalveluja kehittämään työllisyys- ja elinvoimapalveluiden sekä kotouttamis- ja koulutuspalveluiden yhdyspintoja ja palvelupolkuja. Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelujen alla toimiva työpajatoiminta kohottaa muutoksia palkkatukilainsäädännön muutosten vuoksi.

Toiminnan painopistealueet

Sivistys- ja hyvinvointipalveluilla on vuonna 2024 kolme painopistealuetta, jotka sivistys- ja hyvinvointilautakunta (30.11.2023 § 6) on valinnut palvelualueen toimeenpano-ohjelmaksi:

1. Palvelu- ja kiinteistöstrategian luominen
2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelukokonaisuuden uudelleenorganisointi
3. Koulutusyhteistöiden kehittäminen

Palvelu- ja kiinteistöstrategian luominen

Vuoden 2024 aikana laajennetaan edellisvuoden aikana käynnistynyttä kiinteistö- ja tilatarveselvitystä yhteistyössä asumisen ja elinympäristön palvelualueen kanssa. Tavoitteena on yhteinen palvelu- ja kiinteistöstrategia, joka osaltaan vastaa toimintaympäristön haasteisiin: palveluiden ja niiden lainsäädäntöpohjan muutoksiin, pieneneviin ikäluokkiin sekä talouden kokonaiskuvaan. Strategian tavoitteena on paitsi luoda toimintaan pitkäjänteistä suunnitelmallisuutta myös vastata kaupungin talouden tasapainotustarpeeseen jo suunnitelmavuosien osalta.

Hyvinvointipalveluiden uudelleenorganisointi

Vuoden 2024 aikana uudelleenorganisoidaan kuntastrategian mukainen, lakisääteinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ. Kotoutumispalvelut siirtyvät entisen sivistystoimen hallinnon alta hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluiden palvelualueelle. Entisestä yleishallinnosta vapaa-aika- ja hyvinvointipalveluille siirtyvät puolestaan vanhus- ja vammaisneuvoston sekä veteraanitoiminnan tuki. Hyvinvointityöhön sisältyvät näin ollen seuraavat kustannuspaikat: hyte-työ, ennaltaehkäisevä työ, ikäihmisten hyvinvointi ja kotouttaminen.

Hallinnollisiin muutoksiin vastataan myös henkilöstöresursseilla. Vuoteen 2023 asti Viitasaarelle ostettiin 20 % Pihtiputaan hyvinvointikoordinaattorin työpanoksesta. Tämä kohdennettiin lähinnä laajan hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman laadintaan. Resursoinnin avulla kyetään toteuttamaan laajamittaisempaa, koko kaupunkiorganisaation läpileikkaavaa terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen työtä. Samalla pyritään löytämään toimivat vastinparit sekä hyvinvointialueelle että muille yhteistyökumppaneille.

Vuonna 2023 Ukrainan sodan pakolaisten kotoutumispalveluista vastasi kuntien yhteinen, määräaikainen ukrainakoordinaattori. Hyvinvointikoordinaattorin tehtäviin yhdistetään myös sosiaali- ja terveydenhuoltouudistuksen myötä, entisestä perusturvasta sivistys- ja hyvinvointipalveluille siirtynyt kotouttamistyö.

Koulutusyhteistöiden kehittäminen

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut ovat olleet keskeisessä roolissa Aikamme musiikki -keskus hankkeen esiselvitystyössä ja sen ohjaamisessa vuonna 2023. Opetus- ja kasvatustalouden eri yksiköt varhaiskasvatuksesta lukiokoulutukseen ovat mukana luomassa yhteistyötä Suomalaisen musiikkikasvatuksen ja palvelualueen toiminnan välille. Tavoitteena on luoda toimiva malli, "Viitasaaren musiikkikasvatuspolku", jonka avulla luodaan synergioita mahdollisen nykymusiikki-instituutin ja sivistys- ja hyvinvointipalveluiden välille.

Tavoitteena on lukion musiikkilinjan ja musiikkiopistotoiminnan vahvistaminen, hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen luovien menetelmien kautta sekä paikallisen palvelukattauksen vahva brändäminen, jolla pyritään tukemaan opiskelijahankintaa.

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut osallistuvat myös muihin toisen asteen- ja korkeakoulu yhteistöihin,

muun muassa Savonia-ammattikorkeakoulun sosionomiopintojen mahdollistamiseen etätoteutuksena ja Jyväskylän yliopiston seutuopintoina toteutettaviin suomi toisena kielenä -opintoihin.

Tunnusluvut ja mittarit

Kaupunkistrategian mukaisia, sivistys- ja hyvinvointipalveluille keskeisiä tunnuslukuja ovat HYTE-kerroin, Viitasaarella ilman tutkintoa olevien 20–24-vuotiaiden osuus, uimahallin ja liikuntapaikkojen kävijämäärät sekä tapahtumarekisterin mukaiset tapahtumat (kpl). Toimeenpano-ohjelman strategisilla toimenpiteillä on myös omia mittareitaan.

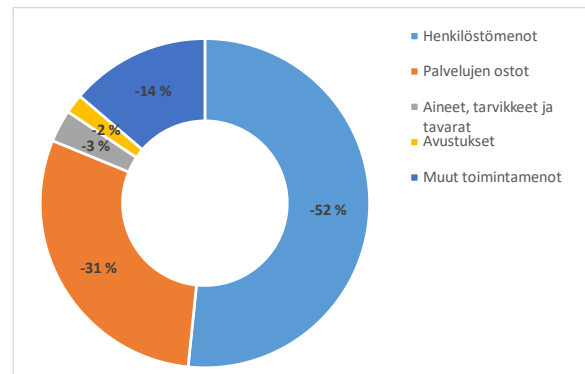
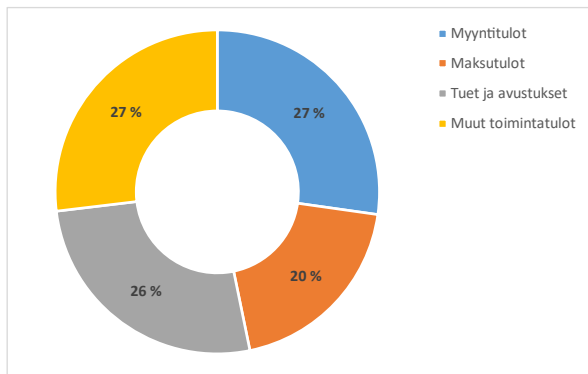
Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Edistetään asukkaiden osallistumismahdollisuuksia ja vastataan järjestöjen toimitilatarpeisiin		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Palvelu- ja kiinteistöstrategian luominen: uudistetaan palveluja vastaamaan muuttuvaa toimintaympäristöä	2024	Toteutettu / ei toteutettu
Tuetaan kaikenikäisten asukkaiden hyvinvointia ja varmistetaan lähipalveluiden säilyminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.	2024 2025 2026	HYTE-kerroin
Päämäärä: Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoiman tukijalkana		
Keino: Varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus panostamalla hyvään yhteistyöhön oppilaitosten kanssa sekä kotoutumispalveluihin.		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Koulutusyhteistöiden kehittäminen: Lisätään mahdollisuuksia korkeakouluopiskeluun etätyöskentelytiloja hyödyntäen. Lisätään korkeakoulujen ja POKE:n yhteistyötä palvelualueen kanssa.	2024 2025 2026	Yhteistöihin osallistuneiden määrä Ilman tutkintoa olevien 20–24-vuotiaiden osuus

Palvelualueen käyttötalous yhteensä

SIVISTYS JA HYVINVOINTIPALVELUT ulkoinen ja sisäinen	TA	TA	MUUTOS	
	2023	2024	euroa	%
Toimintatulot	842 018	747 606	-94 412	-11,2 %
Myyntitulot	303 588	203 639	-99 949	-32,9 %
Maksutulot	179 050	146 050	-33 000	-18,4 %
Tuet ja avustukset	158 280	196 817	38 537	24,3 %
Muut toimintatulot	201 100	201 100	0	0,0 %
Toimintamenot	-15 258 408	-16 194 307	-935 899	6,1 %
Henkilöstömenot	-7 748 723	-8 361 601	-612 878	7,9 %
Palvelujen ostot	-4 419 425	-4 788 188	-368 763	8,3 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-512 459	-513 662	-1 203	0,2 %
Avustukset	-320 250	-309 150	11 100	-3,5 %
Muut toimintamenot	-2 257 551	-2 221 706	35 845	-1,6 %
Toimintakate	-14 416 390	-15 446 701	-1 030 311	7,1 %
Laskennalliset kustannukset	-110 935	-132 972	-22 037	19,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	-110 935	-132 972	-22 037	19,9 %
Muut laskennalliset kustannukset	0	0	0	
Kokonaiskustannukset	-15 369 343	-16 327 279	-957 936	6,2 %

Palvelualueen käyttötalouden tulot ja menot

3.4.1 Vastuualue: Hallinto ja lautakunta

Toiminnan kuvaus

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta toimii palvelualan monijäsenisenä toimielimenä sekä vastaa toimialan kehittamisestä, organisoinnista ja arvioinnista. Lautakunnan päätäntävalta on määritelty Viitasaaren kaupungin hallintosäännössä. Sivistys- ja hyvinvointipalveluiden hallinnossa työskentelee sivistys- ja hyvinvointijohtaja ja toimistosihteeri. Hyvinvointikoordinaattori sijoitetaan organisaatiokaaviossa niin ikään hallinnon alle, vaikka palkkakustannukset on kohdennettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä kotouttamisen kustannuspaikoille. Hallinnon kuluiksi lasketaan myös 30 % lukion toimistosihteerin työpanoksesta.

Toiminnan painopistealueet

Sivistys- ja hyvinvointipalvelujen taloussuunnittelun, hallinto-, yleispalvelujen lisäksi tavoitteena on tuottaa mahdollisimman laadukasta ja kustannustehokasta palvelua kuntalaisille. Toiminnan painopisteenä on uuden organisaatiomallin vakauttaminen ja palvelualueen kehittämistyö toimeenpano-ohjelman mukaisesti.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Syksyllä 2023 toimintansa suunnittelulautakuntana aloittanut Viitasaaren sivistys- ja hyvinvointilautakunta jatkaa päätäntävaltaisena toimielimenä vuoden 2024 alusta.

Kirjasto- ja kansalaisopistopalvelujen ostoa jatketaan Pihtiputaan kunnalta. Kuntien välille on muodostettu sopimukset, joiden mukaisesti päätöksenteko ja toiminnan kehittäminen määräytyvät. Samanaikaisesti on päivitetty myös sopimus Viitasaaren alueen musiikkiopiston toiminnasta Viitasaaren, Pihtiputaan, Kinnulan ja Keiteleen kuntien kesken. Ko. kunnat ostavat palvelun Viitasaaren kaupungilta.

Hallinnon kustannukset nousevat Wiitaunionin purkamisen jälkeen. Viitasaarelle on rekrytoitu oma sivistys- ja hyvinvointijohtaja. Toimistosihteeri rekrytoidaan myös vuoden 2024 alkupuoliskolla. Oma lautakunta lisää niin ikään menoja. Hallinnon talousarvioon on kirjattu menoksi myös 50 % opistotoimen sihteeriresurssista, joka myydään Pihtiputaan kunnalle lukuvuoden 2023–2024 loppuun.

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
030005 Sivistystoimen hallinto		-81 168	-81 168
031440 Kansalaisopisto (ostopalvelu)		-202 623	-202 623
031500 Kirjasto (ostopalvelu)		-424 068	-424 068

3.4.2 Vastuualue: Varhaiskasvatus

Toiminnan kuvaus

Varhaiskasvatus on lakisääteinen palvelu alle kouluikäisille lapsille. Toiminta on yhdistelmä suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Varhaiskasvatus on osa suomalaista koulutusjärjestelmää: tärkeä vaihe lapsen kasvun ja oppimisen polulla.

Varhaiskasvatuksen toimintamuotoja ovat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatus. Viitasaarella varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotitoimintaa Marjametsässä, Tuulentuvassa, Taikataksussa, Miekkarinteen päivähoitokeskuksessa, Kulmalan, Muksumäen ja Tenavataskun ryhmäperhepäivähoitoyksiköissä, omassa kodissa järjestettävänä perhepäivähoitona sekä avoimena varhaiskasvatuksena perhekeskuksessa. Varhaiskasvatuksen piirissä lapsia on yhteensä noin 170.

Toiminnan painopistealueet

Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tuottaa laadukkaita varhaiskasvatuspalveluita eri toimintamuodoissaan. Varhaiskasvatuslain (2018/540) mukaista, jokaiselle lapselle tarjottavaa varhaiskasvatusta toteutetaan arkipäivisin klo 6.30–17.00 välillä eri yksiköissä. Marjametsän päiväkodissa järjestetään myös lakisääteistä vuorohoitoa, joka mahdollistaa huoltajien työssäkäynnin muuna aikana. Oikeus vuorohoitoon ei ole subjektiivinen.

Varhaiskasvatuksen kysyntä on syntyvyyden laskusta huolimatta kasvanut. Etenkin vuorohoidon ja pienten lasten varhaiskasvatuksen tarve on lisääntynyt. Uusin varhaiskasvatuslain 1.8.2022 voimaan tullut muutos kolmiportaisesta tuesta haastaa henkilöstöresursseja ja -suunnittelua, sillä se vaikuttaa ryhmäkokoisiin ja henkilöstömitoitukseen voimakkaasti.

Vuoden 2023 aikana tehty kiinteistö- ja tilatarveselvitys koski erityisesti varhaiskasvatuksen yksiköjä. Vuoden 2024 aikana toteutettava palvelu- ja kiinteistöstrategia linjanee yksiköiden määrää ja palvelujen muotoja. Tavoitteena on laadukkaat ja kustannustehokkaat palvelut toimintaan sopivissa tiloissa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Wiitaunionin purkautuminen on vaikuttanut myös varhaiskasvatuksen hallintohenkilöstöön. Uudistuksia tehtiin ennakoivasti niin, että uudet työntekijät aloittivat 1.5.2023. Uudistuksen myötä Viitasaarella on oma varhaiskasvatusjohtaja ja kaksi päiväkodinjohtajaa. Tavoitteena on nimetä myös kaksi apulaisjohtajaa. Henkilöstölinjausten taustalla on osaltaan jo vuonna 2021 Wiitaunionissa aloitettu varhaiskasvatuksen organisaatiokokeilu.

Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön uusi sähköinen järjestelmä, CGI Vesa. Tämä yhdessä koko organisaatiota koskevien ICT-muutosten kanssa haastaa paitsi erityisesti hallintohenkilöstöä myös koko henkilökuntaa. Sihteeriresursointia tarvitaan ohjelmien käyttöönottoon ja koulutukseen.

Varhaiskasvatuksen kelpoisuusvaatimukset ovat muuttumassa 2030. Viitasaaren kaupunki on mukana Savonia ammattikorkeakoulun järjestämässä sosionomi-polkuopinnoissa, jotka alkavat 1.1.2024. Tällä mahdollistetaan osaltaan pätevän henkilökunnan saatavuutta. POKE-yhteistyö jatkuu edelleen lastenhoitajaopintojen osalta tarpeen mukaan. Varhaiskasvatus on osaltaan mukana myös mahdollisen Aikamme musiikki -keskus hankkeen oppilaitosyhteistyössä.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain (1503/2016) 1.3.2023 voimaan astuneet muutokset alensivat asiakasmaksuja. Tällä voi olla vaikutuksia varhaiskasvatuspaikkojen kysyntään. Toimintatuotot vastaavasti laskevat edellisvuoteen verrattuna.

Tunnusluvut ja mittarit

Varhaiskasvatuksen keskeisiä tunnuslukuja ovat 1) varhaiskasvatuksen kokonaiskäyttö 2) vuorohoidon käyttö. Toimeenpano-ohjelman strategisilla toimenpiteillä on myös omia mittareitaan.

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Edistetään asukkaiden osallistumismahdollisuuksia ja vastataan järjestöjen toimitilatarpeisiin		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Palvelu- ja kiinteistöstrategian luominen: varhaiskasvatusyksiköiden määrän ja palvelukonaisuuden selkeyttäminen	2024	Toteutettu / ei toteutettu
Päämäärä: Kestävästi ja rohkeasti kehittyvä Viitasaari		
Keino: Kehitetään digitaalisia sekä mobiili- ja etäpalveluja		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
CGI Vesan ja muiden uusiutuvien ohjelmistojen hallittu käyttöönotto	2024	Toteutettu / ei toteutettu
Päämäärä: Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoiman tukijalkana		
Keino: Varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus panostamalla hyvään yhteistyöhön oppilaitosten kanssa sekä kotoutumispalveluihin.		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Koulutusyhteistöiden kehittäminen: Lisätään mahdollisuuksia korkeakouluopiskeluun etätöskentelytiloja hyödyntäen. Lisätään korkeakoulujen ja POKE:n yhteistyötä palvelualueen kanssa.	2024 2025 2026	Yhteistöihin osallistuneiden määrä

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
030500 Päiväkodit	45 700	-2 079 533	-2 033 833
030510 Perhepäivähoito	21 000	-1 158 210	-1 137 210
030516 Avoin varhaiskasvatus		-64 712	-64 712
030520 Koti- ja yksityisen hoidon tuki		-237 564	-237 564
030524 Tasa-arvohanke	20 400	-25 231	-4 831

3.4.3 Vastuualue: Esi- ja perusopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta

Toiminnan kuvaus

Perusopetus on yleissivistävää koulutusta, ja sillä on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisinä ja yhteiskunnan jäseninä sekä opettaa tarpeellisia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa jatko-opintokelpoisuuden. Esiopetus on oppivelvollisuutta edeltävänä vuonna saatavaa maksutonta opetusta. Kouluilla järjestetään myös aamu- ja iltapäivätoimintaa.

Perusopetuksessa on lukuvuonna 2023–2024 480 oppilasta, joista Haapaniemen koulussa opiskelee 415, Kymönkosken koulussa 28 ja Huopanan koulussa 37. Esiopetukseen osallistuu lukuvuonna 48 oppilasta (sis. koulujen oppilasmääriin).

Viitasaaren keskustassa sijaitsevassa Haapaniemen koulussa opetetaan vuosiluokkia 0–9. Koulussa toimii kaksi esiopetusryhmää, 20 perusopetusryhmää, kaksi pienryhmää vaativan ja erityisen tuen oppilaille sekä JOPO-ryhmä.

Kymönkosken kylällä toimivassa Kymönkosken koulussa opetetaan vuosiluokkia 0–6 kahdessa opetusryhmässä, yhdysluokkaperiaatteella. Luokkien 0–2 ja 3–6 lisäksi koulussa toimii pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille suunnattu tähtiluokka.

Huopanan kylällä sijaitseva Huopanan koulu toimii niin ikään yhdysluokkaperiaatteella, kolmessa opetusryhmässä 0–2, 3–4 ja 5–6. Erityisopetuksen ja kielten opetuksen resurssia jaetaan kyläkoulujen kesken.

Toiminnan painopistealueet

Tavoitteena on tuottaa laadukkaita, lakisääteisiä esi- ja perusopetuspalveluja lapsille ja nuorille. Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tarjota virikkeellistä ja turvallista toimintaa lapsille ennen ja jälkeen koulupäivän.

Oppilasennusteen mukaan perusopetuksen kokonaisoppilasmäärä laskee vuoteen 2026 mennessä 40 oppilaalla. Haapaniemen koulun oppilasmäärä vähenee 30 oppilaalla, Huopanan koulun yhdeksällä ja Kymönkosken koulun yhdellä oppilaalla.

Vuoden 2023 aikana tehty kiinteistö- ja tilatarveselvitys kattoi myös koulutilat. Vuoden 2024 aikana toteutettava palvelu- ja kiinteistöstrategia linjanee palveluverkkoa ja -muotoja. Tavoitteena on laadukkaat ja kustannustehokkaat palvelut toimintaan sopivissa tiloissa.

Kouluilla osallistutaan myös koulutusyhteistöiden kehittämiseen, muun muassa Jyväskylän yliopiston seutuhankkeeseen ja Aikamme musiikki -keskus -projektiin liittyvään yhteistyöhön Suomalaisen musiikkikampuksen kanssa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Ukrainan sota heijastui edellisvuonna myös koulujen resurssijärjestelyihin. Lukuvuonna 2022–2023 Haapaniemen koulussa toimi kaksi perusopetukseen valmistavaa VALO-ryhmää. Tuolloin perusopetukseen valmistavaan opetukseen osallistuneet oppilaat ovat siirtyneet jo yleisopetuksen ryhmiin. Valmistavaa opetusta tarvitsevien oppilaiden määrä on laskenut, ja opetusta annetaan nyt inklusiivisesti, yksilöllisin järjestelyin.

Koulut ovat tärkeä osa kotouttamistyötä. Maahanmuuton määrä vaihtelee voimakkaasti ja äkillisesti. Perusopetuksessa voimavaroja kohdennetaan tilanteen mukaisesti, silti erilaisiin tilanteisiin valmistautuen. Haapaniemen koululle on haettu opetushallituksen myöntämää valtionavustusta suomi toisena -kielenä opetukseen. Henkilöstö- ja koulutussuunnitelmassa on erityisesti perusopetuksen opettajille suunnattu seutuhankkeena järjestettävä, Jyväskylän yliopiston suomi toisena kielenä -opintokokonaisuus. Koulutus on tarkoitettu sekä valmistavan opetuksen opettajille että niille, joiden yleisopetuksen ryhmässä opiskelee oppilaita, jotka tarvitsevat suomen kielen taitoihinsa vahvistusta.

Vuodelle 2024 on haettu myös Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustusta yhteisöllisen opiskelijahuollon vahvistamiseen. Talousarvioon on varattu tätä varten 30 %:n omarahoitusosuus. Avustuksella pyritään osaltaan vastaamaan vuoden 2023 kouluterveyskyselyssä ilmenneeseen viitasaa-relaisten lasten ja nuorten keskiarvoa suurempaan mielenterveysoireiluun. Tarkoituksena on palkata perusopetuksen ja lukion yhteiseksi työntekijäksi kouluvalmentaja, joka toimii kasvatusammattilaisten ja huoltajien apuna mm. haastavan käytöksen ja koulunkäynnin pulmien parissa. Kouluvalmentaja voi toimia myös opettajien työparina hyvinvointitaitotunteja tai ryhmäytymistä ohjaten. Lisäresurssin on tarkoitus vaikuttaa yleisesti koulu yhteisön hyvinvoinnin kehittämiseen, ja tukea muun henkilökunnan työssäjaksamista.

Tunnusluvut ja mittarit

Jatko-opintoihin sijoittuminen 100 % (lukio %), Oman lukion ohivuoto (%). Aamu- ja iltapäivätoiminnan osallistujamäärä. Toimeenpano-ohjelman strategisilla toimenpiteillä on myös omia mittareitaan.

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Edistetään asukkaiden osallistumismahdollisuuksia ja vastataan järjestöjen toimitilarpeisiin		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Palvelu- ja kiinteistöstrategian luominen: palveluverkon ja -muotojen linjaaminen, tilojen käyttö yhteistyökumppaneiden kanssa.	2024	Toteutettu / ei toteutettu
Keino: Tuetaan kaikenikäisten asukkaiden hyvinvointia ja varmistetaan lähipalveluiden säilyminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Hyvinvointipalvelujen uudelleenorganisointi. Yhteisöllisen opiskelijahuollon hanke, S2-opinnot ja valtionavustus	2024 2025 2026	HYTE-kerroin
Päämäärä: Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoiman tukijalkana		
Keino: Varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus panostamalla hyvään yhteistyöhön oppilaitosten kanssa sekä kotoutumispalveluihin.		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Koulutusyhteistöiden kehittäminen: Lisätään mahdollisuuksia korkeakouluopiskeluun etätyöskentelytiloja hyödyntäen. Lisätään korkeakoulujen ja POKE:n yhteistyötä palvelualueen kanssa.	2024 2025 2026	Yhteistöihin osallistuneiden määrä

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
030525 Aip esikoulu Haapaniemi	11 500	-89 654	-78 164
030527 Aip esikoulu Kymönkoski	1 400	-20 222	-18 822
030528 Aip esikoulu Huopana	900	-20 060	-19 160
030540 Aip perusopetus Haapaniemi	14 000	-103 464	-89 464
030550 Aip perusopetus Kymönkoski	2 250	-17 657	-15 407
030560 Aip perusopetus Huopana	2 000	-29 619	-27 619
031100 Esiopetus Haapaniemi		-319 315	-319 315
031120 Esiopetus Huopana		-131 892	-131 892
031140 Esiopetus Kymönkoski		-100 535	-100 535
031145 Esiopetus jakamaton	4 645	-5 401	-855
031150 Esiopetus 11 v Haapaniemi		-140 627	-140 627
031170 Perusopetus 11 v Haapaniemi		-581 462	-581 462
031171 Perusopetus 11 v Huopana		-68 227	-68 227
031172 Perusopetus 11 v Kymönkoski		-130 140	-120 140
031173 Erityisluokat		-108 274	-108 274
031200 Haapaniemen koulu		-4527 644	-4 527 644
031201 Huopanan koulu		-535 745	-535 745
031204 Kymönkosken koulu		-547 836	-547 836
031210 Jakamattomat erät	110 293	-283 619	-173 326
031229 JOPO Haapaniemi		-116 606	-116 606
031242 Yhteisöllinen opiskeluhoolto		-26 289	-26 289
031270 Valmistava op. Haapaniemi		-46 107	-46 107

3.4.4 Vastuualue: Viitasaaren lukio

Toiminnan kuvaus

Lukio on yleissivistävä koulutus, joka antaa valmiudet jatkaa opintoja yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. Viitasaaren lukio on 84 opiskelijan yleislukio, jossa on tarjolla pelastus- ja turvallisuuslinja ja musiikkilinja. Lukiolla on osin yhteinen henkilökunta ja tilat Haapaniemen koulun kanssa. Viitasaaren lukiossa tarjotaan myös yhteiskursseja Pihtiputaan lukion kanssa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Lukion opiskelijamäärä on vähentynyt 10 opiskelijalla edellisvuodesta. 1. vuositasolla aloitti kuusi opiskelijaa enemmän kuin syksyllä 2022. Lukion valtionosuusjärjestelmä tuo kaupungille valtionosuustuloja opiskelijamäärän mukaan. Tällä hetkellä opiskelijakohtainen yksikköhinta on noin 10 300 euroa vuodessa, jolloin lukion nettovaikutus kaupungin talouteen pienenee jokaista opiskelijaa kohden, jos lukion bruttokulut pysyvät entisellä tasolla. Opiskelijamäärän nostamiseksi talousarviossa on tehty korotus lukion markkinointibudjettiin.

Lukioiden opiskelijahankinta nojaa suurelta osin erityislinjojen vetovoimaan. Pelastus- ja turvallisuuslinja on säilyttänyt kohtalaisen suosionsa ja vetää opiskelijoita eri puolelta Suomea. Musiikkilinjassa opiskelijamäärä on laskeva. Viitasaaren lukio aloittaa Aikamme musiikki -keskus hankkeen myötä yhteistyön Suomalaisen musiikkikampuksen kanssa. Yhteistoiminnan toivotaan nostavan lukiolinjan suosiota.

Nuorten mielenterveysongelmat ja oppimisvaikeudet ovat lisääntyneet 2020-luvulla huomattavasti. Tämä lisää opettajien työtaakkaa erityisesti luokan ulkopuolella. Opettajien virka- ja työehtosopimus sopii huonosti luokan ulkopuolisten tehtävien korvaamiseen, mikäli kyseessä ei ole tukiopeus.

Ilmenneen tarpeen vuoksi talousarviovuodelle 2024 lisätään erityisopetuksen resurssia, joka toteutetaan joko yhteistyössä Haapaniemen koulun kanssa tai sisäisin järjestelyin. Kokonaiskustannus pysyy maltillisena, sillä erityisopettajaresurssi vähentää tarjottavan tukiopeuksen määrää.

Vuodelle 2024 on haettu myös Opetus- ja kulttuuriministeriön erityisavustusta yhteisöllisen opiskelijahuollon vahvistamiseen. Talousarvioon on varattu tätä varten 30 %:n omarahoitusosuus. Avustuksella pyritään osaltaan vastaamaan saman ilmiökentän haasteisiin. Tarkoituksena on palkata perusopetuksen ja lukion yhteiseksi työntekijäksi kouluvalmentaja, joka toimii kasvatusammattilaisten ja huoltajien apuna mm. haastavan käytöksen ja koulunkäynnin pulmien parissa. Kouluvalmentaja voi toimia myös opettajien työparina hyvinvointitaitotunteja tai ryhmäytymistä ohjaten. Lisäresurssein on tarkoitus vaikuttaa yleisesti kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämiseen, ja tukea muun henkilökunnan työssäjaksamista.

Tunnusluvut ja mittarit

Erityislinjojen vetovoima (% opiskelijoista) ylioppilastulokset verrattuna valtakunnan keskitasoon, jatko-opintoihin sijoittuminen (100 %). Toimeenpano-ohjelman strategisilla toimenpiteillä on myös omia mittareitaan.

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Edistetään asukkaiden osallistumismahdollisuuksia ja vastataan järjestöjen toimitilatarpeisiin		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Palvelu- ja kiinteistöstrategian luominen: palveluverkon ja -muotojen linjaaminen, tilojen käyttö yhteistyökumppaneiden kanssa.	2024	Toteutettu / ei toteutettu
Keino: Tuetaan kaikenikäisten asukkaiden hyvinvointia ja varmistetaan lähipalveluiden säilyminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Hyvinvointipalvelujen kokonaisuuden uudelleenorganisointi mm. yhteisöllisen opiskelija-huollon hanke	2024 2025 2026	HYTE-kerroin
Päämäärä: Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoiman tukijalkana		
Keino: Varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus panostamalla hyvään yhteistyöhön oppilaitosten kanssa sekä kotoutumispalveluihin.		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Koulutusyhteistöiden kehittäminen: Lisätään mahdollisuuksia korkeakouluopiskeluun etätöskentelytiloja hyödyntäen. Lisätään korkeakoulujen ja POKE:n yhteistyötä palvelualueen kanssa.	2024 2025 2026	Yhteistöihin osallistuneiden määrä

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
031290 Lukion hallinto		-107 424	-107 424
031300 Lukio	40 500	-1 103 566	-1 063 066
031310 Musiikkilinja		-25 961	-25 961
031320 Pelastus- ja turvallisuuslinja		-49 960	-49 960

3.4.5 Vastuualue: Viitasaaren alueen musiikkiopisto

Toiminnan kuvaus

Viitasaaren alueen musiikkiopisto järjestää laadukasta opetusta musiikin varhaiskasvatuksesta aina jatko-opintoihin tähtääville. Musiikin varhaiskasvatusta tarjotaan pääsääntöisesti 0–7-vuotiaille. Tätä vanhemmat lapset, nuoret ja aikuiset ovat tervetulleita taiteen perusopetukseen.

Musiikkiopisto-opinnot ovat tavoitteellisia: ne sisältävät instrumenttiopintojen lisäksi yhteismusiisointia ja musiikin perusteiden eli hahmotusaineiden opiskelua. Musiikkiopisto noudattaa omaa opetussuunnitelmaa, joka perustuu taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin.

Musiikkiopisto järjestää konsertteja ja omia tapahtumia. Musiikkiopisto palvelee Viitasaaren, Pihtiputaan, Kinnulan ja Keiteleen kuntien opiskelijoita, mutta oppilaita voi olla myös muista kunnista. Musiikkiopisto tekee myös tiivistä yhteistyötä Viitasaaren lukion musiikkilinjan kanssa.

Toiminnan painopistealueet

Musiikkiopiston toiminnassa korostuu yhteistyö eri toimijoiden, etenkin Viitasaaren lukion musiikkilinjan kanssa. Opisto tuottaa musiikkilinjalle lisäarvoa asiantuntijapalveluilla: musiikkilinjan opintoihin kuuluu instrumenttipedagogien opettamat pää- ja sivuaineet. Yhteistyö on viime vuosina tiivistynyt myös Musiikin aika -nykyfestivaalin ja Suomen säveltäjien kanssa. Musiikkiopistolla on vuosille 2023–2025 sävellyspedagogiikkahanke, jonka avulla kehitetään sävellyspedagogiikkaa ja järjestetään kansallinen sävellyisleiri kesällä 2024. Opisto on tiivis linkki myös Aikamme musiikki -keskus hankkeen koulutusyhteistyössä Suomalaisen musiikkikampuksen ja palvelualueen muiden oppilaitosten välillä.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Pihtiputaan lukio on ehdottanut opistolle yhteistyötä samankaltaisella toimintamallilla, jota jo Viitasaarella hyödynnetään. Opisto pystyy vastaamaan tarpeeseen, ja ehdotuksen mukaisesti Pihtiputaan lukion musiikkilinjalaisille tarjotaan lukuvuodesta 2024–2025 alkaen pääaine musiikkiopiston tarjonnasta. Tämä laajentaa osaltaan opiston oppilaspohjaa.

Musiikkiopistolla on ollut toimitilahaasteita. Tästä syystä palvelu- ja kiinteistöstrategian työstäminen palvelualueen muiden toimijoiden sekä asumisen ja elinympäristön palvelualueen viranhaltijoiden ja päättäjien kesken on tärkeää.

Viitaunionin purkautumisesta huolimatta musiikki- ja kansalaisopiston rehtoriresurssi pysyy muuttumattomana. Viitasaaren kaupunki ostaa rehtoripalvelut Pihtiputaan kunnalta. Viitasaari puolestaan myy musiikki- ja kansalaisopiston sihteeriresurssista 50 % Pihtiputaalle kevätlukukauden 2024 loppuun. Sihteeriresurssin kulut on kirjattu poikkeuksellisesti palvelualueen hallintokuluihin.

Tunnusluvut ja mittarit

Oppilasmäärät kotikunnittain. Toimeenpano-ohjelman strategisilla toimenpiteillä on myös omia mitareita.

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Edistetään asukkaiden osallistumismahdollisuuksia ja vastataan järjestöjen toimitilatarpeisiin		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Palvelu- ja kiinteistöstrategian luominen: palveluverkon ja -muotojen linjaaminen, tilojen käyttö yhteistyökumppaneiden kanssa.	2024	Toteutettu / ei toteutettu
Keino: Tuetaan kaikenikäisten asukkaiden hyvinvointia ja varmistetaan lähipalveluiden säilyminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Hyvinvointipalvelujen uudelleenorganisointi: musiikin hyvinvointivaikutusten asettaminen Aikamme musiikki -keskus hankkeen oppilaitosyhteistyön yhdeksi tavoitteeksi	2024 2025 2026	HYTE-kerroin
Päämäärä: Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta elinvoiman tukijalkana		
Keino: Varmistetaan osaavan työvoiman saatavuus panostamalla hyvään yhteistyöhön oppilaitosten kanssa sekä kotoutumispalveluihin.		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Koulutusyhteistöiden kehittäminen: Lisätään mahdollisuuksia korkeakouluopiskeluun etätyöskentelytiloja hyödyntäen. Lisätään korkeakoulujen ja POKE:n yhteistyötä palvelualueen kanssa.	2024 2025 2026	Yhteistöihin osallistuneiden määrä

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
031400 Musiikkiopisto	84 000	-540 791	-456 791
031410 Musiikkileikkikoulu	18 000	-37 545	-19 545
031423 Sävellyspedagogiikan hanke	17 915	-4 760	13 155

3.4.6 Vastuualue: Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, kotouttaminen

Toiminnan kuvaus

Kunnilla ja hyvinvointialueilla on jaettu, yhteinen vastuu terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Kuntalain (410/2015) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on kunnan perustehtävä. Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) velvoittaa kunnan edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.

Viitasaaren kaupungin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ nojaa vahvasti kaupunkistrategiaan, jonka yhtenä tavoitteena on hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen. Hyvinvointityöllä tuetaan kaikenikäisten asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia ennaltaehkäisevästi, edistetään nuorten turvallista kasvua ja perheiden hyvinvointia sekä kehitetään liikuntapaikkoja ja niiden tunnettuutta.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on pitkälti yhdyspinnoissa tehtävää yhteistyötä hyvinvointialueen, järjestöjen, viranomaisten, kaupungin eri palvelualueiden ja muiden toimijoiden kanssa. Toiminnan keskiössä on paitsi hallinnollinen, laajamittainen seuranta ja kehittäminen myös erilaisten palveluiden järjestämisen koordinointi. Keskeisiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelukokonaisuuksia ovat ehkäisevä päihdetyö, lähisuhdeväkivallan ehkäisy sekä avoin päivä- ja perhekeskustoiminta.

Hyvinvointipalvelut tukee myös erilaisten toimielinten toimintaa. Hyvinvointikoordinaattori toimii vanhus- ja vammaisneuvoston esittelijänä sekä veteraaniasiaintoimikunnan sihteerinä.

Kotouttaminen on keskeinen osa hyvinvointipalveluja. Kotoutumislain (1386/2010) mukaan kuntien ja muiden paikallisten viranomaisten on tuettava paikallisesti tai seudullisesti kansainvälisyyttä, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä edistettävä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien välillä.

Kotoutumislaki (1386/2010) velvoittaa kuntaa järjestämään palveluita maahanmuuttaneille. Kunnan lakisääteisiä palveluita ovat ohjaus ja neuvonta, alkukartoitus ja kotoutumissuunnitelma sekä kotoutumiskoulutukseen ohjaaminen. Valtio maksaa kunnalle laskennallista korvausta kotoutumislain 2 §:n 2 ja 3 momentin mukaisista henkilöistä.

Toiminnan painopistealueet

Hyvinvointi- ja kotoutumispalvelujen kokonaisuuden kehittäminen on yksi sivistys- ja hyvinvointipalvelujen toimeenpano-ohjelman kirjauksista. Toiminnan hahmottaminen, toimivien käytäntöjen kartoittaminen, kehittämiskohteiden tunnistaminen ja palvelumuotojen hakeminen ovat itsessään vuoden 2024 toiminnan keskiössä.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on tuotettu Wiitaunionissa Pihtiputaan kunnan toimesta. Resurssi on ollut vähäinen: Viitasaarelle on ostettu 20 % Pihtiputaan hyvinvointikoordinaattorin työpäivästä. Kotouttamisesta on vuoden 2023 loppuun asti vastannut määräaikainen ukrainakoordinaattori 60 %:n työajalla. Sosiaali- ja terveystieteiden uudistuksen jälkeen kuntien rooli hyvinvointityössä on monimuotoistunut. Tuleva TE-uudistus haastaa myös kotouttamistyön yhdyspintoja.

Viitasaaren kaupunkiorganisaatioon palkataan vuoden 2024 alusta oma hyvinvointikoordinaattori, joka vastaa sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä että kotouttamistyöstä. Vastuuviranhaltijana toimii sivistys- ja hyvinvointijohtaja, sillä toimessa olevalla hyvinvointikoordinaattorilla ei ole hallintosäännön mukaista päätäntävaltaa.

Tunnusluvut ja mittarit

Hyte-kerroin on laskennallinen mittari, jolla mitataan hyvinvoinnin nykytilaa ja muutosta kunnassa. Hyte-kertoimen laskenta perustuu vuosittain päivittyviin tietoihin, joita on saatavissa kaikissa kunnissa ja joihin voidaan kunnan toiminnoilla vaikuttaa.

Hyte-kerroin jaetaan kahteen osaan; prosessi-indikaattoreihin, jotka mittaavat nykytilannetta ja tulosindikaattoreihin, joilla mitataan muutosta. Prosessi-indikaattorit jaetaan vielä neljään osaan, joita ovat liikunta, kuntajohto, peruskoulut ja kulttuuri. Näistä jokainen osio sisältää yksittäisiä indikaattoreita, esimerkiksi liikunta-osissa indikaattoreina ovat mm. ”kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseurojen ja yhdistysten yhteiskokouksen” tai ”kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille.” Tulosindikaattoreita ovat mm. koettu terveys, toimeentulotuki ja ylipaino.

KEHA-keskus työskentelee kotoutumisen valtakunnallisen tietovarannon ja asiakastietojärjestelmän kehittämiseksi. Tavoitteena on kotoutumisen tehostaminen ja tiedolla johtaminen. Kunnilla tulee velvollisuus käyttää tätä KotoDigi-palvelua. Valtakunnallisen järjestelmän käytön siirtymäaika on kaksi vuotta. Kunnissa sen tulisi olla käytössä viimeistään vuoden 2027 alusta.

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Edistetään asukkaiden osallistumismahdollisuuksia ja vastataan järjestöjen toimitilarpeisiin		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Palvelu- ja kiinteistöstrategian luominen: palvelumuotojen linjaaminen ja kehittäminen	2024	Toteutettu / ei toteutettu
Keino: Tuetaan kaikenikäisten asukkaiden hyvinvointia ja varmistetaan lähipalveluiden säilyminen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Hyvinvointipalvelujen uudelleenorganisointi: kokonaisuuden hallinta	2024 2025 2026	HYTE-kerroin

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
031805 Hyte-työ		-44 859	-44 859
031840 Ennaltaehkäisevä työ		-2 706	-2 706
031850 Kotouttaminen		-23 217	-23 217
031860 Ikäihmisten hyvinvointi		-36 119	-36 119

3.4.7 Vastuualue: Vapaa-aikapalvelut

Toiminnan kuvaus

Vapaa-aikapalvelut vastaa kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluista. Liikuntalain (390/2015) mukaan kunnan vastuulla on järjestää liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmille ynnä tukea seuratoimintaa.

Nuorisolaki (1285/2016) velvoittaa kuntia luomaan edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta ovat niin ikään nuorisolaissa kunnan tehtäväksi säädettyjä palveluita.

Laki kuntien kulttuuritoiminnasta (166/2019) velvoittaa kuntaa muun muassa edistämään kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä, kulttuurin ja taiteen harrastamista sekä niihin liittyvää kansalaistoimintaa, edistämään kulttuuriperinnön ylläpitämistä ja käyttöä sekä edistämään kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä.

Toiminnan painopistealueet

Vapaa-aikapalveluiden tavoitteena on edistää vapaa-ajantoimintojen harjoittamista ja harrastamista, edistää asukkaiden hyvinvointia sekä edistää palvelujen saatavuutta. Erityisiä painopistealueita ovat kulttuuri- ja liikuntapalvelujen osalta omaehtoisen kulttuuritoiminnan tukeminen, vetovoimaisten kulttuuritapahtumien ja -palvelujen tuottaminen, liikunnan harrastepohjan laajentaminen ja kansalaistoiminnan tukeminen. Kolmivuotinen liikuntaneuvonta-hanke päättyy vuoden 2024 aikana. Toimintamalli on koettu hyväksi, joten sen jatkosta tulee erikseen linjata.

Nuorisopalvelujen painopisteinä ovat puolestaan nuorten sosiaalinen vahvistaminen, etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Hyvinvointialueiden aloittaminen vuoden 2023 alusta on vaikuttanut monialaiseen yhteistyöhön: se vaatii uudenlaista yhteistyötä ja rajapintatyön huomioimista. Viitasaaren oma organisaatiomuutos haastaa vapaa-aika- ja hyvinvointipalvelujen rakennetta. Hyvinvointi- ja kotouttamistyön uudelleenorganisointi liittyy läheisesti myös vapaa-aikapalvelujen toimintakenttään.

Vuoden 2024 aikana organisoitavan TE-palvelu-uudistuksen myötä nuorten työpajatoiminta saattaa kohdata muutoksia palkkatukilainsäädännön päivittämisen vuoksi.

Tunnusluvut ja mittarit

HYTE-kerroin, Viitasaarella ilman tutkintoa olevien 20–24-vuotiaiden osuus, uimahallin ja liikunta-
 paikkojen kävijämäärät sekä tapahtumarekisterin mukaiset tapahtumat (kpl). Toimeenpano-ohjel-
 man strategisilla toimenpiteillä on myös omia mittareitaan.

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Edistetään asukkaiden osallistumismahdollisuuksia ja vastataan järjestöjen toimitilar- peisiin		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Palvelu- ja kiinteistöstrategian luominen: pal- velumuotojen linjaaminen ja kehittäminen, tilo- jen käyttö palvelualan sisällä, järjestöjen tilatar- peiden huomioiminen	2024	Toteutettu / ei toteutettu
Keino: Tuetaan kaikenikäisten asukkaiden hyvinvointia ja varmistetaan lähipalveluiden säilymi- nen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Hyvinvointipalvelujen uudelleenorganisointi	2024 2025 2026	HYTE-kerroin

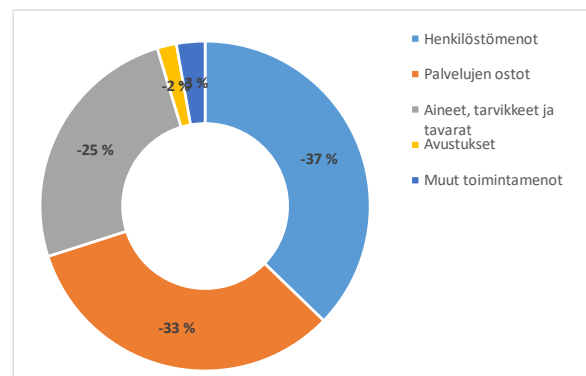
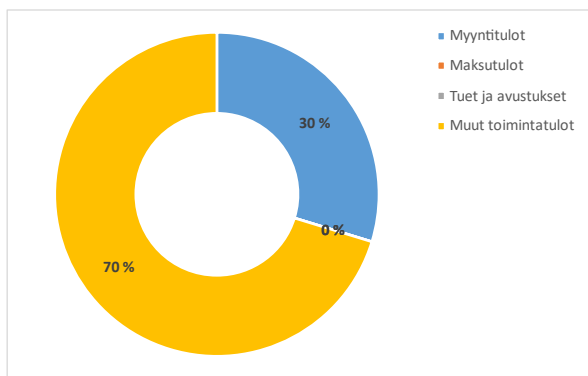
Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
031700 Kulttuuripalvelut	16 000	-149 256	-133 256
031800 Liikuntapalvelut	32 000	-285 845	-253 845
031808 Liikuntaneuvonta-hanke	31 200	-47 573	-16 373
031820 Savivuoren hiihtokeskus		-45 754	-85 382
031830 Uimahalli	122 600	-683 065	-566 465
031900 Nuorisopalvelut	4 500	-283 773	-279 273
031920 Koliman leirikeskus	6 000	-20 624	-14 624
031930 Nuorten työpaja	110 902	-260 731	-149 829
031938 Harrastamisen Suomen malli		-12 626	-12 626
031947 Etsivä nuorisotyö	30 000	-54 482	-24 482

3.5 Elinympäristön ja asumisen palvelualue

Palvelualueen käyttötalous yhteensä

ELINYMPÄRISTÖN JA ASUMISEN PALVELUT ulkoinen ja sisäinen	TA 2023	TA 2024	MUUTOS euroa	%
Toimintatulot	7 959 297	8 416 477	457 180	5,7 %
Myyntitulot	2 465 100	2 502 395	37 295	1,5 %
Maksutulot	0	0	0	
Tuet ja avustukset	4 254	0	-4 254	-100,0 %
Muut toimintatulot	5 489 943	5 914 082	424 139	7,7 %
Toimintamenot	-7 492 554	-7 420 639	71 915	-1,0 %
Henkilöstömenot	-2 529 756	-2 762 972	-233 216	9,2 %
Palvelujen ostot	-2 619 267	-2 436 124	183 143	-7,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 985 368	-1 874 174	111 194	-5,6 %
Avustukset	-120 000	-140 000	-20 000	16,7 %
Muut toimintamenot	-238 163	-207 369	30 794	-12,9 %
Toimintakate	466 743	995 838	529 095	113,4 %
Laskennalliset kustannukset	-2 511 155	-2 642 852	-131 697	5,2 %
Poistot ja arvonalentumiset	-2 511 155	-2 642 852	-131 697	5,2 %
Muut laskennalliset kustannukset	0	0	0	
Kokonaiskustannukset	-10 003 709	-10 063 491	-59 782	0,6 %

Palvelualueen käyttötalouden tulot ja menot

3.5.1 Vastuualue: Hallinto ja lautakunta

Toiminnan kuvaus

Elinympäristön ja asumisen lautakunta päättää hallintosäännössä mainituista asioista. Lautakunta kokoontuu pääsääntöisesti 10 kertaa vuodessa tarpeen mukaan. Elinympäristö ja asumisen palvelualueeseen kuuluu kaupungin infra-, ja kiinteistöomaisuudesta vastaaminen. Palvelualue jakaantuu kiinteistöpalveluihin, infrapalveluihin, ruoka- ja puhtauspalveluihin ja maankäytön asiantuntijapalveluihin. Palvelualue tuottaa kiinteistöpalveluita kaupungin konsernirakenteen tytäryhtiöille. Kiinteistöistä merkittävä osa on vuokrattu hyvinvointialueelle.

Toiminnan painopistealueet

Palvelualueen taloussuunnittelun, hallinto-, yleispalvelujen lisäksi tavoitteena on tuottaa mahdollisimman laadukasta ja kustannustehokasta palvelua kuntalaisille sekä kunnan eri toimialoille. Toiminnan painopiste alue vuodelle 2024 on Wiitaunionin purkautumisesta johtuneen hallinnon muutoksen vakauttaminen toimialalle. Kaupunkistrategian voimakkaampi näkyminen toimialan toiminnassa sekä muutoksiin reagointi. Hyvinvointialueen kiinteistöjen yhtiöittämisprosessi sekä sivistys ja hyvinvointipalveluiden kiinteistötarpeiden selvitys tulee vaikuttamaan koko kunnan kiinteistöstrategiaan.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Aikaisemmin teknisen toimen toiminnasta päätti 8-jäseninen Pihtiputaan ja Viitasaaren yhteinen tekninen lautakunta. 1.1.2024 alkaen yhteislautakuntien toimikausi loppuu ja Viitasaaren omana lautakuntana jatkaa 22.5.2023 kaupunginvaltuustossa valittu elinympäristön ja asumisen lautakunta.

Wiitaunionin purkautumisen jälkeen hallinnon kustannukset nousevat viranhaltijoiden palattua omiin kuntiin. Talousarviossa on otettu huomioon kaupunginhallituksen päätökset Hinkuverkostoon liittymisestä sekä ilmastosuunnitelman toteuttamiseen liittyvät asiat lisäpanostuksella energiaselvityksiin.

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta		
Keino: Kehitetään kunnan päätöksenteon yrittäjälähtöisyyttä		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Hankintasuunnitelman laatiminen	2024	Laadittu / ei laadittu
Päämäärä: Viihtyisää asumista keskustasta kyliin		
Keino: Edistetään monipuolisia ja eri tarpeita vastaavia asumisvaihtoehtoja		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Asuntopoliittinen ohjelma	2024	Laadittu / ei laadittu
Päämäärä: Kestävästi ja rohkeasti kehittyvä Viitasaari		
Keino: Lisätään uusiutuvan energian tuotantomahdollisuuksia ja kehitetään kiertotalouden ratkaisuja		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Ilmastosuunnitelman toimeenpano ja Hinku-ohjelman toimeenpano	2024 2025	Laadittu / ei laadittu

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
040000 EAS hallintopalvelut		-247 274	-247 274
041260 Sprinkleri	13 681	-22 176	-8 495
041300 Jätehuolto (ostopalvelu)		-8 494	-8 494

3.5.2 Vastuualue: Kuntatekniikka / infra / yhdyskuntatekniikka

Toiminnan kuvaus

Vastuualueelle kuuluu kuntatekniikan ylläpito: huolto, kunnossapito ja niihin liittyvät investoinnit. Kohteet sijaitsevat pääosin asemakaava-alueella ja niihin kuuluvat: katu- ja liikenneverkko kevyenliikenteen väylät, puistot ja yleiset alueet, tori, satamat ja venepaikat, matonpesupaikat, liikunta-, ulkoilu-, ja urheilualueet. Lisäksi vastuualueelle kuuluu mm. yksityisteiden avustaminen.

Toiminnan painopistealueet

Tulosyksikkö vastaa olemassa olevan infran ylläpidosta. Myös sen kehittäminen ja rakentaminen on yksikön vastuulla resurssiensa puitteissa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Hallinnollisesti ja työnjohdollisesti merkittävä muutos on Wiitaunionin purkautuminen. Yhdyskuntatekniikan päällikön palkka on huomioitu talousarvioon 100 %, verrattuna aikaisempaan. Wiitaunionin yhteistyön aikana, moni tehtäväkokonaisuus voitiin hoitaa samalla työpanoksella molempiin kuntaparin kuntiin, jatkossa molemmat kunnat tekevät tehtäväkokonaisuudet itsenäisesti, erillisinä työtehtävinä, mikä lisää kokonaisuudessa niihin vaadittavaa resurssia.

Kaupungilla on paljon kunnossapidettavaa infraa ja kohteita. Kausityön osuus on kunnossapidossa merkittävä ja talousarvioon sisällyttömän (työllisyysyksikön kautta saatu) työvoimapanoksen suuruus on keskimäärin 6-8 henkilötyövuotta (pääosa painottuu kesäkauteen). Tätä henkilöresursssia ei ole huomioitu palkkoihin tai palveluostoihin, mutta mikäli TE uudistuksen vaikutukset (mm. työllistämistukiehto) vaikuttavat kausityövoiman saantiin jo kesälle 2024, tulee ylläpidon tasoa radikaalisti heikentää kesken talousarviovuoden tai käsitellä resurssiosto (6-8 hlötyövuotta) lisätalousarvion kautta. TE uudistuksen vaikutusta myöskään suunnitelmavuosille ei ole talousarviossa arvioitu.

Isojen kehittämishankkeiden (JTF) ei ole oletettu kuormittavan vastuualuetta vielä vuonna 2024, mutta valmistuessaan hankkeet lisäävät kunnossapitoa vaativien kohteiden määrää ja siihen tarvittavaa resurssia (huomioitava suunnitelmavuosille). Lisähankkeet nostavat palkkakuluja ja kunnossapitoon tarvittavaa määrärahaa.

Isoahon kevyen liikenteen väylän rakentamishankkeen jälkeen koko Isoahontie kevyenliikenteen väylineen kaava-alueella on kaupungin kunnossapidossa. Lisää katuverkkoa rakennetaan myös vuonna 2023 Haukirinteelle. Nämä on huomioitu talousarviossa nousuna rakennuskaavateiden kunnossapitokuluina.

Kaupungin maanlajityspaikan luvitus on kesken. Talousarviossa läjityspaikan rakentamiseen tai muuhun muutokseen esim. Wiilo hankkeen myötä ei ole varauduttu. Oletuksena on, että läjityspaikka saadaan luvitettua ja perustettua vuoden 2023 talousarvioon varatuin määrärahoihin. Mikäli näin ei käy, tulee kyseeseen mahdollisesti lisämääräraha.

Tunnusluvut ja mittarit

Sähkön kulutus vrt edellisvuoteen (kWh).

Huollettavia kohteita	Lukumääriä	Vastuutiimi
Kevyen liikenteen väyliä	27 km	Yhdyskuntatekniikka
Katuja ja teitä	52 km	Yhdyskuntatekniikka
Liikuntapaikkoja	25 kohdetta. Sisältäen hyvänä talvena 90 km latuverkostoa	Liikuntatiimi

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Vireä elinkeinoelämä ja monipuolinen työpaikkatarjonta		
Keino: Kehitetään yrittäjille tarjottavia palveluja		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Katuverkon kunnossapito ja saneeraukset toteutetaan oikea-aikaisesti ja suunnitelmallisesti. Katuverkon saneerausohjelman laadittaminen.	2024 2025	Vuotuinen investointitaso 350.000 euron tasolla Laadittu / ei laadittu
Päämäärä: Viihtyisää asumista keskustasta kyliin		
Keino: Vahvistetaan kuntakeskuksen viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Katuverkon kunnossapidon ohella pidetään ympäristö siistinä ja viheralueet kunnossa ja hoidettuina palvelurakenteineen. Laaditaan toimenpideohjelma osaksi maapoliittista ohjelmaa	2024	Vuotuiset investoinnit sekä kunnossapitoon tarvittava henkilöresurssi turvattu. Toimenpideohjelma laadittu / ei laadittu
Keino: Kylien elinvoima turvataan tietoliikenne- ja tieyhteyksistä huolehtimalla		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Yksityisteiden kunnossapitoavustusten jakaminen	2024 2025 2026	Avustussumman pitäminen vähintään nykyisellä tasolla
Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Kehitetään liikuntapaikkoja ja tehdään niitä tutuksi kaikki ikä- ja harrastajaryhmät huomioiden		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Laaditaan liikuntapaikkoja koskeva toimenpideohjelma osaksi maapoliittista ohjelmaa	2024	Laadittu / ei laadittu

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
041400 Rakennuskaavatiet		-473 922	-473 922
041405 Hulevedet	20 000	-62 405	-42 405
041410 Puistot ja yleiset alueet	3 000	-240 140	-237 140
041420 Satamat	14 200	-64 398	-50 198
041440 Tietoimi		-166 366	-166 366
041445 Liikunta-alueet		-292 292	-292 292
041480 Yhdyskuntatekn. jakamattomat	72 734	-70 498	2 236
Suunnitelman mukaiset poistot			-574 318

3.5.3 Vastuualue: Tilapalvelut

Toiminnan kuvaus

Tilapalvelut vastaavat kaupungin kiinteistöjen suunnitelmallisesta kunnossapidosta ja hoitamisesta. Tilapalvelut tuottavat myös palvelua kaupungin tytäryhtiöille sekä hyvinvointialueelle. Kaupungin kiinteistöihin liittyvät peruskorjaukset ja muut rakennuttamiset kuuluvat tilapalveluiden vastuualueeseen. Tilapalvelut tuottavat palvelunsa pääsääntöisesti omana työnä kiinteistöhoidon osalta. Ulkopuolisia urakoitsijoita käytetään vaativissa ammattitöissä sekä konetöissä. Laajemmat urakat kilpailutetaan.

Toiminnan painopistealueet

Rakennuksien ylläpito ja huolto, sekä käyttäjäpalvelut. Kiinteistöstrategian laatiminen kaupungin kiinteistöille on tärkein toimenpide vuonna 2024. Kiinteistöstrategiassa on otettava huomioon hyvinvointialueen sekä sivistys ja hyvinvointi -palvelualueen tarpeet ja muutokset. Investointisuunnitelman ulottaminen pidemmälle kuin talousarviokaudelle on otettava huomioon kiinteistöstrategiassa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Wiitaunionin purkautumisen ansiosta kiinteistöpäällikön työpanos on kokonaan Viitasaaren käytävissä. Tämä selkeyttää tehtäväkuvaa merkittävästi. Kiinteistöpäällikön uudeksi tehtäväksi tulee metsäkiinteistöjen osalta kaupungin asiantuntijana. Painopisteenä on nykyisen metsänhoitosuunnitelman tehostaminen.

Edellisvuoteen verrattuna keskiarvollinen vertailu lämmityskulujen osalta on +-0, sähkön kulutus kustannukset on noussut vuodesta 2022 noin 50 %, veden kustannuksien nousu on noin 5 % ja yhteistoiminta osuudet noin 8 %.

Hyvinvointialueen myötä osassa kiinteistöistä on jäänyt käyttäjäpalvelut pois tai ne tehdään laskutustyönä, koska hyvinvointialueen vuokraan ei sisälly tukipalveluita. Hyvinvointi organisaatio tulee tekemään päätöksen vuokraamistaan kiinteistöistään vuoden 2024 lopussa. Tätä ennakoidaan kiinteistöstrategialla. Työmarkkinatuen muutos astuu voimaan näkyvimmin vuonna 2025, jolloin työllistettyjen kiinteistöhoiton apulaisten kustannukset tulevat tilapalvelun maksettavaksi. Lisäksi uudistuksesta seuraa rajoite työllistää samaa henkilöä useasti peräkkäin.

Wiitaunionin purku vaikuttaa tilapalveluille palkkakustannusten nousuna kiinteistöpäällikön palkan osalta.

Henkilöstökulujen osalta on varauduttu hienoiseen kasvuun ammattialojen korotuksen sekä yllä mainittujen seikkojen vuoksi. Henkilöstökulujen nousu on noin 2 % edelliseltä vuodelta.

Tunnusluvut ja mittarit

Käyttötalouden kustannusten mittarina toimivat edellisvuosien toteumakulut.

	Kiinteistöt	Pinta-alat
Kaupungin omassa toiminnassa	53 kpl	36.725 m ²
Hyvinvointialueelle vuokrattu	10 kpl	19.130 m ²

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Tuetaan kaikenikäisten asukkaiden hyvinvointia ja varmistetaan lähipalveluiden säilyminen		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Kiinteistöstrategia	2024 2025	Laadittu / ei laadittu
Päämäärä: Kestävästi ja rohkeasti kehittyvä Viitasaari		
Keino: Kehitetään henkilöstöjohtamista panostamalla työkykytoimintaan		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Henkilöstön jaksamisesta huolehtiminen	2024 2025	Sairauspoissaolot

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
042270 Osakehuoneistot alv 100	44 000	-46 570	-2 570
042320 Käsityökeskus	10 000	-20 077	-10 077
042330 Keskitien kauppakiinteistö	60 724	-58 099	2 625
042340 Liikennekiinteistö	12 121	-23 195	-11 074
042350 Kaupungintalo	383 176	-243 041	140 135
042272 Pihkuri I hoitokoti	192 102	-78 089	104 013
042400 Terveyskeskus-vanhainkoti	1 610 752	-613 721	997 031
042405 Työterveyshuolto	54 795	0	54 795
042410 Harhala kuntoutumiskoti	5 000	-14 620	-9 620
042420 Kulmala kuntoutumiskoti	12 525	-12 519	6
042430 Lehtola	239 969	-100 541	139 428
042450 Vanhusten päiväkeskus	107 025	-75 120	31 905
042460 Hepokoti	11 631	-23 092	-11 461
042470 Työkeskus	134 331	-83 640	48 433
042475 PAV-asunnot	31 438	-6 499	24 939

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
042480 Päivähoitokeskus Haapaniemi	36 471	-24 687	11 784
042481 Päivähoitokeskus väistötila	21 137	-12 290	8 847
042485 Päiväkoti Marjametsä	169 455	86 566	82 889
042486 Päiväkoti Taikatasku	15 543	-14 507	1 036
042490 Päivähoitokeskus Miekkarinne	64 656	-38 236	26 420
042497 Ryhmis Työväentalontie	5 084	-4 736	348
042500 Kirjasto	65 094	-46 432	18 662
042510 Museorakennukset	9 663	-9 663	0
042520 Nuorisotalo	117 997	-61 271	56 726
042530 Jalkapallohalli	71 519	-44 876	26 643
042550 Uimahalli	496 454	-282 800	213 654
042606 Alakoulu	259 146	-89 793	169 353
042610 Huopanan koulu	102 619	-75 905	26 714
042640 Kymönkosken koulu	192 341	-142 162	50 179
042660 Keskuskoulu-lukio	510 474	-313 150	197 324
042670 Vanha lukio	56 687	-86 318	-29 631
042690 Jaiko	62 561	-108 149	-45 588
042710 Hyötykolmion halli	16 812	-16 605	207
042730 Pienteollisuushalli	20 647	-29 643	4
042750 Koivuhalli	25 152	0	25 152
042800 Varastotoiminta	76 999	-62 420	14 579
042820 Paloasema	705 694	-156 309	549 385
042900 Koneet ja kuljetusvälineet	33 100	-33 100	0
043000 Huopanankosken kalarak. ym	1 679	-9 153	-7 474
043010 Luotolansaaren kalasatamarak.	0	-9 450	-9 450
043020 Näkötorni	0	-1 522	-1 522
043040 Torikahvio	3 595	-10 353	-6 758
043080 VVA:lta laskutettavat	131 832	-156 524	-24 692
043090 Tilapalvelun jakamattomat	480 096	-478 281	1 815
043091 LVI-varastotoiminta	70 511	-64 665	5 846
043095 Purettavat rakennukset	0	-100 000	-100 000
Suunnitelman mukaiset poistot			-2 039 695

3.5.4 Vastuualue: Ruoka- ja puhtauspalvelut

Toiminnan kuvaus

Kaupungin omien tilojen puhtauspalveluiden sekä koulu- ja päiväkotiruokailupalveluiden tuottaminen.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Organisaatio häiriöherkkyys kasvaa yksikön pienentyessä Wiitaunionin purkautumisen vuoksi. Yksikön häiriöherkkyys onkin vuoden 2023 alusta kasvanut merkittävästi, hyvinvointialueen liikkeenluovutuksen jälkeen, jolloin hyvinvointialueelle jäi 2/3 yksikön henkilöstöstä. Sekä ruoka- että puhtaustoimessa on tämän lisäksi ollut merkittäviä rekrytointihaasteita vuonna 2023. Koronaviruspandemian aikana merkittävä osa ravitsemusalan ammattilaisista vaihtoi alaa, minkä vuoksi alalla on yleisesti osajapula. Lisäksi hyvinvointialue on palkoissa kirinyt kaupungin edelle. Kaupungin valtit työnantajana ovat lähinnä säännöllinen päivätö ja viikonloppuvapaat. Sijaisten saaminen lyhytaikaisiin poissaoloihin on ollut haastavaa. Kaupungilla on yksi jakelukeittönä toimiva keittiö Haapaniemen koulussa.

Wiitaunionin purkautuessa vuoden 2024 alussa kuntien yhteinen siivoustoimenohjaaja palaa peruskuntaansa Pihtiputaalle. Kaupungin puhtauspalveluorganisaation tulevasta lähiesihenkilöstä ei toistaiseksi ole tietoa. Ruokapalveluiden ravitsemistyönjohtajan peruskunta on Viitasaari. Molempien esihenkilöiden työnkuva on työhön osallistuva (50 % käytännön työtä), mutta käytännössä em. sijaistamisongelmien vuoksi lähiesihenkilöt ovat joutuneet tekemään paljon käytännön töitä lähiesihenkilötyön kustannuksella. Liian vähäinen lähiesihenkilötyöhön käytettävissä oleva aika on henkilöstölle huolenaihe ja työhyvinvointia heikentävä seikka.

Ruoka- ja puhtauspalveluiden yksikön esimiehenä toimii tällä hetkellä kiinteistöpäällikkö. Vuonna 2024 ruoka- ja puhtauspalvelut ovat suoraan palvelualuejohtajan alaisuudessa. Wiitaunionin purkautuessa kuntarajat ylittävä sijaistaminen on avoinna oleva kysymys. Ruoka- ja puhtauspalveluiden lähiesihenkilötehtävien järjestäminen ja sijaistamiset tulee suunnitella huolellisesti, jotta yksiköiden toimintakyky ei halvaannu esimerkiksi lomien tai sairaspöissaolojen aikana. Teknisen toimen näkemys on, että tavoitteena tulisi olla varaesihenkilöjärjestely. Toimialan substanssiosaamisvajetta voitaisiin paikata perustamalla sekä puhtaus- että ruokapalveluita johtavalla täysin hallinnollisella toimella, joka voisi toimia myös suoraan palvelualuejohtajan alaisuudessa.

Henkilöstövaje on johtanut siihen, että yksityiseltä sektorilta on jouduttu ostamaan palveluja. Esihenkilötyöresurssien varmistamiseksi ja sijaisten tarvetta vähentämään sekä palveluiden tuottamiseksi kokonaistaloudellisesti halvemmilla ehdotetaan perustettavaksi kolme yhdistelmätyöntekijän toimea. Näistä kahden tehtävä on hoitaa päiväkotiyksiköiden Taikatasku ja Tuulentupa siivous ja ruokapalvelu. Näiden lisäksi tehtäviin sisällytetään muiden keskustan pienten kohteiden siivousta, joita nyt toteutetaan ostopalveluna. Kolmas yhdistelmätyöntekijän toimi olisi vakinaisen sijaisen (nk. VakSi) toimi. VakSin olisi sekä ruoka- että puhtauspalveluiden käytettävissä (50 % / 50 %). Uudet

toimet voidaan täyttää esimerkiksi 2 vuoden määräaikaisilla sopimuksilla, jolloin kaupungilla on tarvittaessa sopeutumisaikaa mm. päiväkotihankkeen mahdollisen toteutumisen seurauksena

Työllistämistuella on ollut Haapaniemen koulun keskuskeittiöllä lukukauden aikana kaksi työntekijää, minkä lisäksi on ollut yksi yhdistelmätyöntekijä päiväkodeilla. Työllistämistuen ehdot muuttuvat sitten, ettei vuonna 2024 todennäköisesti enää saada soveltuvia työllistämistuella työntekijöitä ruoka- ja puhtauspalveluihin. Työllistämistuella teetetyt työt joudutaan vuodesta 2025 alkaen toteuttamaan tuettomilla tekijöillä tai muulla järjestelyllä

Materiaalikustannukset ja inflaatio ovat lisänneet ruokapalveluiden menoja paljon vuoden 2023 aikana. Taloustutkimuksen mukaan vuonna 2024 ruuanhinta on noin 18 % korkeampi kuin vuonna 2021. Ruuanhinta tulee nousemaan vuonna 2024. Kustannusten hillitsemiseksi vuoden 2024 aikana kustannusten kohdentumista käyttäjille tarkistetaan.

Tunnusluvut ja mittarit

Tavoitteena on säilyttää nykyinen puhtaustaso sekä saada kouluihin ja päiväkoteihin suositusten mukainen ruoka. Puhtaustasoa mitataan INSTA800 ohjeistuksen mukaisesti.

Kohteiden omaksi työksi ottaminen, työllisyystukien loppumisen ja Wiitaunionin purkautumisen kustannusvaikutus on +3 % palkkakuluihin yleisten palkankorotusten (+2 %) lisäksi. Ostopalvelukohteiden omaksi työksi ottaminen luo säästöä.

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Tavoitteena hyvinvoiva ja osallistuva kuntalainen		
Keino: Tuetaan kaikenikäisten asukkaiden hyvinvointia ja varmistetaan lähipalveluiden säilyminen		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Selvitetään kouluruuan tarjoamista kylillä kuntalaisille	2024	Toteutettu / ei toteutettu

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoisen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
043310 Siivous kaupungintalo	82 626	-46 385	36 241
043425 Siivous pk Miekkarinne	22 372	-11 341	11 031
043430 Siivous pk Tuulentupa	9 490	-7 020	2 740
043431 Siivous pk Marjametsä	59 232	-36 448	22 784
043434 Siivous pk Taikatasku	6 983	-14 743	-7 760
043520 Siivous uimahalli	169 908	-100 218	69 690
043530 Siivous monitoimihalli	73 361	-51 565	21 796
043610 Siivous Huopanan koulu	25 278	-16 205	9 073
043640 Siivous Kymönkosken koulu	27 786	-17 550	10 236
043660 Siivous keskuskoulu	312 038	203 845	-108 193
043820 Siivous jakamattomat		-274 660	-274 660
044250 Keskuskoulun ruokapalvelut	772 181	-750 175	22 006
Suunnitelman mukaiset poistot			-28 501

3.5.5 Vastuualue: Maankäyttö

Toiminnan kuvaus

Maankäyttö pitää sisällään kaavoituksen ja mittauksen. Kaavoitus toteutetaan pääsääntöisesti kilpailuttamalla kaavakonsultti hankkeeseen. Mittaustoiminta tehdään omana työnä oman kartoittajan toimin. Kaavoituksen osalta toimintaa johtaa kaavoitusarkkitehti, joka aloittaa työnsä vuoden 2024 aikana.

Toiminnan painopistealueet

Kaavoituksen painopistealueet on esitetty kaavoituskatsauksessa. Maankäytön osalta tavoitteena on tuottaa alueen yrittäjille ja kuntalaisille tarvittavat paikkatieto sekä maankäyttöpalvelut. Ensi vuonna kaupungin on aloitettava maapolitiikan mukaiset maanhankintatoimet. Käynnistyvä Wiilo hanke vie teollisuustontteja ja kaupungin on varauduttava tonttien riittävyteen hyvissä ajoin.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Kaavoituksen osalta kaupungin kaavoittaja eläköityy vuonna 2024. Toiminta järjestetään uudelleen kaupunginarkkitehdin toimen/viran perustamisella. Kartoittajan tehtäviä on hoidettu Pihtiputaan kartoittajien kanssa koska Viitasaaren kartoittajan toimea ei olla saatu täytettyä. Tavoitteena on, että vuonna 2024 maankäytössä on kaupunginarkkitehti sekä kartoittaja uusina tekijöinä.

Muutoksena edelliseen vuoteen edelliseen vuoteen kaupunki on aloittanut tuulivoimakaavoituksen, joka työllistää maankäytön tiimiä tiedottamisen ja valmistelun osalta.

Tunnusluvut ja mittarit

Vireillä olevat kaavahankkeet.

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Kestävästi ja rohkeasti kehittyvä Viitasaari		
Keino: Uudistetaan kaupungin johtamisjärjestelmää, arvioidaan alueyhteistyön muotoja		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Kartoitetaan yhteistyön mahdollisuudet naapurikuntien kanssa	2024	Toteutettu / ei toteutettu

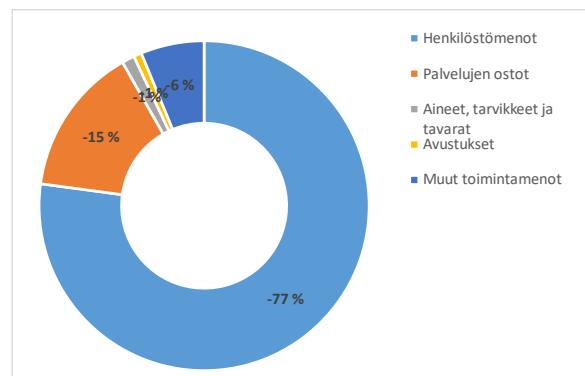
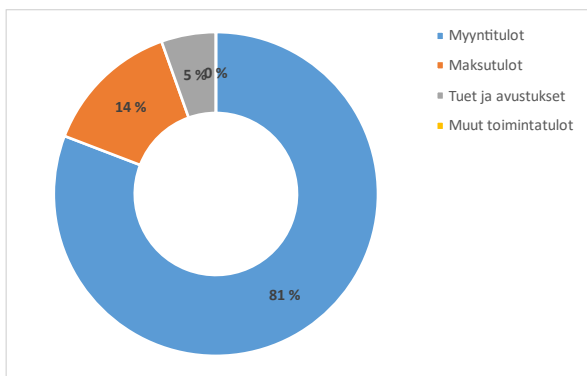
Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
044300 Kaavoitus		-253 782	-253 782
044420 Tilahankkeet		-20 348	-20 348

3.6 Ympäristöpalvelujen palvelualue

Palvelualueen käyttötalous yhteensä

YMPÄRISTÖPALVELUT ulkoinen ja sisäinen	TA 2023	TA 2024	MUUTOS	
			euroa	%
Toimintatulot	1 964 935	2 076 058	111 123	5,7 %
Myyntitulot	1 565 935	1 678 058	112 123	7,2 %
Maksutulot	280 000	285 000	5 000	1,8 %
Tuet ja avustukset	119 000	113 000	-6 000	-5,0 %
Muut toimintatulot	0	0	0	
Toimintamenot	-2 350 766	-2 461 198	-110 432	4,7 %
Henkilöstömenot	-1 879 801	-1 898 303	-18 502	1,0 %
Palvelujen ostot	-285 999	-360 368	-74 369	26,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-27 100	-30 600	-3 500	12,9 %
Avustukset	-25 000	-19 000	6 000	-24,0 %
Muut toimintamenot	-132 866	-152 927	-20 061	15,1 %
Toimintakate	-385 831	-385 140	691	-0,2 %
Laskennalliset kustannukset	-27 633	-17 787	9 846	-35,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	-27 633	-17 787	9 846	-35,6 %
Muut laskennalliset kustannukset	0	0	0	
Kokonaiskustannukset	-2 378 399	-2 478 985	-100 586	4,2 %

Palvelualueen käyttötalouden tulot ja menot

3.6.1 Vastuualue: Hallinto ja lautakunta

Toiminnan kuvaus

Ympäristöpalvelujen hallinto kattaa palveluyksiköiden tarvitsemat tukipalvelut, kuten laskutuksen, lautakunnan toiminnan, saapuvien asiakirjojen kirjaamisen ja arkistoinnin sekä koko toimialan johdon ja kehittämistehtävät sekä talouden suunnittelun ja seurannan. Myös koko ympäristöpalvelujen henkilöstön työhyvinvointia edistävään toimintaan ja koko toimialan yhteiseen varautumiseen liittyvät kulut kuuluvat hallinnon alle.

Toiminnan painopistealueet

Ympäristöpalveluiden toimintaa toteutetaan ja kehitetään kustannustehokkaasti, muuttuvia lainsäädännön vaatimuksia vastaavasti, osaavaan ja hyvinvoivaan henkilöstöön panostaen ja toimintaympäristön erityispiirteet huomioiden.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Sähköiseen arkistointiin siirtymiseen on varauduttu ja sitä on valmisteltu, mutta tämä ei toistaiseksi ole toteutumassa. Ainoastaan rakennusvalvonnassa on ollut käytössä sähköinen arkistointi 17.10.2027 alkaen.

Wiitaunionin purkautuminen vaikuttaa ympäristöpalveluissa sisäisten hallintokustannusten kasvuna. Viitasaaren kaupungin IT- ja palkanlaskentapalveluiden ulkoistaminen 1.1.2024 alkaen vaatii hallinnossa uuden oppimista ja omien prosessien selkeyttämistä ja vahvistamista.

Tunnusluvut ja mittarit

Lautakunnan kokousten ja käsiteltyjen asioiden määrä.

Strategiset toimenpiteet

Päämäärä: Kestävästi ja rohkeasti kehittyvä Viitasaari		
Toimenpide	Aikataulu	Seuranta / mittari
Digitalisaation edistäminen palveluyksiköissä: Eläinlääkinnän sähköisen ajanvarausjärjestelmän käyttöönotto. Paikkatiedon vahvempi hyödyntäminen valvonnassa (GPS-laitteiden hankinta)		Rakennusvalvonnan sähköisten lupahakemusten määrä
Henkilöstön osaamisen ylläpito		Koulutuspäivien määrä Muutetut/palautetut päätökset HaO:sta tai KoHO:sta
Henkilöstön työssäjaksamisen tukeminen		Sairauspoissaolot, tyhy-toiminta, sijaisuuksien täyttöaste
Palvelualueen sisäisen ja ulkoisen viestinnän parantaminen		Sisäisten henkilöstöinfojen järjestäminen, ulkoisten tiedotteiden määrä
Alueellisen yhteistyön vahvistaminen		Yhteistyösopimukset, yhteistoiminta-alueen laajentuminen, yhteistyöpalaverit

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
050000 Hallintopalvelut ymp.	77 710	-95 864	-18 154

3.6.2 Vastuualue: Rakennusvalvonta

Toiminnan kuvaus

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut vastaa seitsemän kunnan (Viitasaari, Pihtipudas, Kinula, Kannonkoski, Kivijärvi, Kyyjärvi ja Karstula) rakennusvalvontaviranomaiselle määrättyistä tehtävistä. Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa kaavojen ja rakentamisen säädösten noudattamista, huolehtia rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelystä sekä niihin ja niiden mukaiseen rakentamiseen liittyvästä ennakko-ohjauksesta, neuvonnasta ja valvonnasta.

Toiminnan painopistealueet

Rakennus- ja toimenpidelupien sekä ilmoitusten sujuva ja nopea käsitteleminen.

Rakentamislain toimeenpanon valmistelu. Toimenpiteet: Perustetaan työryhmät ja nimetään vastuuhenkilöt hallintosäännön, rakentamisjärjestyksen ja taksan valmisteluun. Selvitetään ja reagoidaan uuden lain vaatimiin ohjelmisto- ja osaamisvaatimuksiin. Pyritään varmistamaan tulopohjaa uudessa tilanteessa jälkivalvontaan käytetyn työn tulouttamisella.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Rakentamisen hiljentyminen Ukrainan sodan alettua on vaikuttanut olennaisesti lupamääriin ja kertyviin lupatuloihin. Vuoden 2025 alusta voimaan astuva uusi rakentamislaki nostaa lupakynnystä ja tulee laskemaan lupamäärää ja lupatuloja entisestään. Kuntaliiton tekemän hallintokyselyn 2020 mukaan kunnat arvioivat maksutuottojen vähenevän keskimäärin 27,5 % muutoksen myötä. Uuden rakentamislain toimeenpanon valmistelu tulee viemään merkittävästi työaikaa, sillä mm. rakentamisjärjestys, hallintosääntö ja taksa on uusittava.

Karstulan rakennusvalvonta liittyy yhteistoiminta-alueeseen vuoden 2024 alusta. Arvion mukaan siirtyminen ei aiheuta nettokustannuksia, sillä myös Karstulan rakennusvalvonnan lupatulot siirtyvät yhteistoiminnan tuloiksi.

Tunnusluvut ja mittarit

Lupien ja ilmoitusten määrä, tarkastuskäyntien määrä. Sähköisen asiainnin osuuden kehitys.

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
051100 Rakennusvalvonta	272 700	-347 524	-74 824

3.6.3 Vastuualue: Ympäristönsuojelu

Toiminnan kuvaus

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut vastaa kuuden kunnan (Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi) ympäristönsuojeluviranomaiselle säädetyistä lakisääteisistä tehtävistä. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on kuntien ympäristönsuojelun hallintolain mukaan:

1. huolehtia sen hoidettaviksi laissa tai sen nojalla säädetyistä tai määrätyistä tehtävistä;
2. huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelun suunnittelusta ja kehittämisestä;
3. huolehtia ympäristön tilan seurannasta sekä siihen liittyvistä selvityksistä ja tutkimuksista;
4. osallistua kunnassa tarvittavan ympäristönsuojelua koskevan ohjauksen ja neuvonnan järjestämiseen;
5. antaa lausuntoja sekä tehdä esityksiä ja aloitteita ympäristönsuojeluun liittyvistä asioista muille viranomaisille;
6. huolehtia omalta osaltaan ympäristönsuojelua koskevasta tiedottamisesta, valistuksesta ja koulutuksesta kunnassa;
7. edistää kunnan yhteistyötä muiden viranomaisten ja yhteisöjen kanssa ympäristönsuojeluasiassa sekä
8. suorittaa muut sille johtosäännöllä määrätyt tehtävät.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävistä on lisäksi säädetty ympäristönsuojelulaissa, maa-aineslaissa, jätelaissa, vesihuoltolaissa, vesilaissa, merenkulun ympäristönsuojelulaissa, maastoliikennelaissa ja vesiliikennelaissa. Nämä tehtävät ovat pääsääntöisesti lupa- ja valvontaviranomaistehtäviä.

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävänä on lupa- ja valvontaviranomaistehtävänsä lisäksi toimia paikallistason yleisen ympäristönsuojelun edun valvojana. Tässä tehtävässään se toimii erityislainsäädännön perusteella itsenäisessä ja riippumattomassa asemassa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen voidaan siten katsoa myös pitkällä tähtäimellä ajavan kestävä kehityksen ja samalla kunnan yleistä etua, vaikka yksittäistapauksissa tämä voi olla ristiriidassa esimerkiksi kunnan elinkeinopoliittisen edun kanssa.

Toiminnan painopistealueet

Toiminnassa on aiemmin priorisoitu lupa-asioiden käsittely ja akuutteja toimenpiteitä vaativat tehtävät (mm. ilmoitusten käsittely, pakolliset viranomaislausunnot, öljy- ja kemikaalivahinkojen jälkihoito). Suunnitelmallisen valvonnan painoarvoa tullaan lisäämään merkittävästi. Suunnitelmallisen valvonnan lisääminen kasvattaa ympäristönsuojelun vaikuttavuutta, edistää toiminnanharjoittajien tasapuolista kohtelua sekä mahdollisesti ennaltaehkäisee ympäristöriskollisuutta ja vähentää haitallisia ympäristövaikutuksia.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Neuvottelut Saarijärven kaupungin kanssa ympäristönsuojelun liittämistä yhteistoimintaan ovat käynnissä.

Tehtyjen tutkintapyyntöjen ja hallintopakkojen määrä on kasvanut.

Tunnusluvut ja mittarit

Lupien, rekisteröintien ja ilmoitusten määrä, tarkastuskäyntien määrä, valvontasuunnitelman toteuma.

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
051110 Ympäristönsuojelu	149 761	-208 215	-58 454

3.6.4 Vastuualue: Ympäristöterveysvalvonta

Toiminnan kuvaus

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut vastaa kahdeksan kunnan (Viitasaari, Pihtipudas, Kinuola, Saarijärvi, Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi) ympäristöterveysvalvonnan tehtävien tuottamisesta. Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviin kuuluvat elintarvike-, terveydensuojelu-, tupakka-, lääke- ja eläinsuojelulain mukaiset viranomaistehtävät.

Toiminnan painopistealueet

Tehtävänä on ennaltaehkäistä, vähentää ja poistaa sellaisia ympäristössä esiintyviä tekijöitä, jotka voivat aiheuttaa terveyshaittaa.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Valtionhallinnon suunnitelmissa on keskittää ympäristöterveydenhuolto edelleen suurempiin yksiköihin. Vaihtoehtoina julkisuudessa on esitetty ympäristöterveydenhuollon siirtymistä hyvinvointialueille vuoden 2026 alusta tai nykyisten kuntavetoisten yhteistoiminta-alueiden koon kasvattamista.

Talousarvio sisältää yhden uuden osa-aikaisen (0,5 htv) vakinaisen ympäristöterveystarkastajan toimintamenot. Tuloissa on huomioitu lisäresurssilla saatavat lisätulot.

Tunnusluvut ja mittarit

Valvontasuunnitelman mukaiset tarkastukset ja näytteet. Valvonnan kattavuus.

Suunnitelman ulkopuoliset tapahtumat ja suoritteet, esim. lausunnot, ohjaus ja neuvonta.

Taksan ajantasaisuus.

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
051120 Ympäristöterveysvalvonta	432 857	-512 151	-79 294

3.6.5 Vastuualue: Eläinlääkintä

Toiminnan kuvaus

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut vastaa kahdeksan kunnan (Viitasaari, Pihtipudas, Kinnula, Saarijärvi, Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi) peruseläinlääkäripalveluista ja kiireellisen eläinlääkärinavun sekä elintarvikkeiden turvallisuuden valvonnan ja muiden kunnaneläinlääkärille eläinlääkintähuoltolaissa säädettyjen tehtävien hoidosta. Eläinlääkärien vastaanotot sijaitsevat Pihtiputaalla, Saarijärvellä ja Karstulassa. Tuotantoeläinpäivystys on jaettu kahteen alueeseen, eteläiseen (Saarijärvi, Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi) sekä pohjoiseen (Viitasaari, Pihtipudas ja Kinnula) alueeseen. Pieneläinpäivystyksestä on tehty maakunnallinen sopimus, jonka kautta pieneläinpäivystys ostetaan Jyväskylän eläinsairaalta.

Toiminnan painopistealueet

Kunnan järjestämisvastuulle kuuluvien eläinlääkäripalveluiden kustannustehokas ja laadukas toteuttaminen. Toimintaa leimaa alueen tuotantoeläinvaltaisuus, mutta pieneläinten määrä on ollut kasvussa.

Sähköisen ajanvarausjärjestelmän käyttöönotto.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Mikäli uusi eläinlääkintähuoltolaki (285/2023) tulee asetuksella voimaan, on palveluita tarkasteltava lakia vastaavasti.

Tuotantoeläintilojen määrä laskee, mutta toisaalta yksikkökoot kasvavat. Yksi tuotantoeläinkäynti vie eläinlääkäriltä yhä enemmän työaika.

Tunnusluvut ja mittarit

Kaikki eläinlääkärit pitävät kuukausitasolla tilastoa sairaskäyntien, terveydenhuoltokäyntien ja pieneläinvastaanottokäyntien määrästä ja eläinsuojelukäyntien määrästä.

Terveydenhuollon kysyntään hyvällä ammattitaidolla vastaaminen, kouluttautumisen mahdollistaminen ja henkilöstöressurssin turvaaminen. Mittareina koulutuspäivien määrä, terveydenhuoltosopimusten/-käyntien määrä, sijaisuuksien täyttöaste.

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
051130 Eläinlääkintä	964 178	-1 012 108	-148 967

3.6.6 Vastuualue: Eläinsuojelu- ja eläintautivalvonta

Toiminnan kuvaus

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalvelut vastaa kahdeksan kunnan (Viitasaari, Pihtipudas, Kinula, Saarijärvi, Karstula, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi) valvontaeläinlääkärille määrättyjen tehtävien tuottamisesta. Valvontaeläinlääkärin tehtävänkuvaan kuuluvat eläinsuojelu- ja eläintautilain mukaiset valvontatehtävät, sivutuotevalvonta sekä elintarvikevalvonnan laitos- ja alkutuotannon valvontatehtävät. Valtio korvaa eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonnan sekä eläinsuojelua ja eläintautien vastustamista koskevan valvonnan kustannukset.

Muiden Keski-Suomen ympäristöterveydenhuollon yksiköiden kanssa on tehty yhteistyösopimus eläinsuojelulain ja eläintautilain mukaisten valvontatehtävien hoitamisesta. Yhteistyösopimuksella valvontaeläinlääkärit saavat laajempaa kollegiaalista tukea sekä tarvittaessa konkreettista tarkastusapua.

Toiminnan painopistealueet

Akuuttien eläinsuojelutapausten viivytyksetön käsittely ja muiden valvonnan tehtävien hoitaminen resurssit huomioiden ja tarvittaessa priorisoiden.

Toiminnan ja toimintaympäristön muutos edellisvuoteen verrattuna

Eläinsuojelussa ja eläintautivalvonnassa on ollut resurssivajetta vuoden 2023 aikana täyttämättä jääneiden sijaisuuksien vuoksi.

Lintuinfluenssaa on tavattu turkiseläintiloilla Etelä-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnissa. Toistaiseksi asia ei ole aiheuttanut toimenpiteitä Pohjoisen Keski-Suomen ympäristöpalveluiden alueella, mutta siihen on hyvä varautua.

Tunnusluvut ja mittarit

Tarkastusten määrä.

Ammattitaidon ylläpitäminen vastustettavien eläintautien osalta. Mittari: koulutuspäivien määrä

Alkutuotannon valvonnan laajentaminen koskemaan muitakin säännöllisesti valvottavia alkutuotannon osa-alueita (kanalat ja kalastajat). Mittari: valvonnan piiriin saadut toimijat.

Määrärahat kustannuspaikoittain ulkoinen ja sisäinen	Toimintatulot	Toimintamenot	Toimintakate
051150 Eläinsuojelu	178 852	-195 336	-16 484

4 Tuloslaskelmaosa

Talousarviovalmistelun mukainen tuloslaskelma vuodelle 2024 ja sen pohjalta laadittu tulossuunnitelma vuosille 2025–2026 esitetään seuraavassa yhteenvetotaulukossa. Vuoden 2023 talousarviotieto on valtuustolle 18.12.2023 esitettävän muutoksen mukainen.

TULOSLASKELMA ulkoinen	TP 2022	TA muutettu 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toimintatulot	35 232 425	7 160 994	7 276 622	7 368 345	7 368 345
Myyntitulot	25 421 543	2 566 184	2 306 244	2 306 244	2 306 244
Maksutulot	5 001 212	459 050	431 050	431 050	431 050
Tuet ja avustukset	2 646 719	750 565	649 117	649 117	649 117
Muut toimintatulot	2 162 951	3 385 195	3 890 211	3 981 934	3 981 934
Toimintamenot	-84 807 303	-25 298 611	-25 223 040	-25 979 565	-26 031 112
Henkilöstömenot	-35 592 107	-14 120 755	-14 959 943	-14 916 468	-14 968 015
Palvelujen ostot	-40 100 841	-7 243 120	-6 525 845	-7 325 845	-7 325 845
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 633 758	-2 568 977	-2 461 386	-2 461 386	-2 461 386
Avustukset	-2 196 674	-753 250	-722 150	-722 150	-722 150
Muut toimintamenot	-2 283 924	-612 509	-553 716	-553 716	-553 716
Toimintakate	-49 574 879	-18 137 617	-17 946 418	-18 611 220	-18 662 767
Verotulot	23 462 490	12 694 271	12 827 922	12 929 247	13 102 877
Valtionosuudet	27 734 213	9 789 652	7 944 263	8 948 000	8 886 000
Rahoitustulot ja -menot	244 252	-242 640	0	0	0
Korkotulot	370 322	102 864	335 000	335 000	335 000
Muut rahoitustulot	54 750	69 582	75 000	75 000	75 000
Korkomenot	-91 261	-337 940	-335 000	-335 000	-335 000
Muut rahoitusmenot	-89 560	-77 146	-75 000	-75 000	-75 000
Vuosikate	1 866 077	4 103 666	2 825 767	3 266 027	3 326 110
Poistot ja arvonalentumiset	-2 842 232	-2 677 749	-2 803 192	-3 100 000	-3 350 000
Satunnaiset erät	0	-805 067	0	0	0
Tilikauden tulos	-976 155	620 850	22 575	166 027	-23 890
Tilikauden yli-/ alijäämä	-976 155	620 850	22 575	166 027	-23 890
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toimintatulot / toimintamenot, %	41,54 %	28,31 %	28,85 %	28,36 %	28,31 %
Vuosikate / Poistot, %	65,66 %	153,25 %	100,81 %	105,36 %	99,29 %
Vuosikate, euroa / asukas	314	697	484	566	582
Kertynyt yli-/alijäämä	26 339 324	26 960 174	26 982 749	27 148 776	27 124 886
Asukasmäärä vuoden lopussa	5 951	5 891	5 833	5 774	5 717

Tunnuslukujen laskennassa on arvioitu asukasmäärän keskimääräistä muutosta -1,0 % vuodessa.

Suunnitelmavuosille 2025 ja 2026 on huomioitu TE25-uudistuksen vaikutus kustannusneutraalisti eli samansuuruisena sekä valtionosuustuloihin että palvelujen ostoihin.

5 Investointiosa

Investointisuunnitelma vuosille 2024–2026 esitetään seuraavassa yhteenvetotaulukossa. Investointien sitovuus ja vastuutoimielimet esitetään hankkeittain ja hankeryhmittäin. Vastuutoimielimen tehtävänä on tarkentaa omissa investointisuunnitelmissaan investointien toteutusta ja vastata investointeihin varattujen määrärahojen riittävydestä.

1000 euroa

Sitova valtuustoon nähden

Hankeryhmä Hanke	Vastuu- toimielin	Kustannus- arvio	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Maa- ja vesialueet, netto	KH		12	-100	-80	-80	-80
Tulot			30	0	20	20	20
Kiinteistöjen myynti					20	20	20
Menot			-18	-100	-100	-100	-100
Kiinteistöjen osto					-100	-100	-100
Wiitaseudun logistiikkakeskus Wiilo, netto	KH	-1 339		-100	-619	-619	0
Tulot		3 124		0	1 562	1 562	0
Rahoitusosuudet		3 124		0	1 562	1 562	0
Menot		-4 463		-100	-2 181	-2 181	0
Liikenneväylät ja kunnallistekniikka		-4 463		-100	-2 181	-2 181	0
Vesistömatkailuhanke, netto	KH	-210		0	-94	-77	-39
Tulot		490		0	220	180	90
Rahoitusosuudet		490		0	220	180	90
Menot		-700		0	-314	-257	-129
Maa- ja vesialueet		-422			-175	-165	-82
Rakennukset		-243			-103	-93	-46
Koneet ja laitteet		-35			-35		
Liikenneväylät ja kunnallistekniikka, netto	EA		-472	-1 450	-540	-660	-880
Tulot			0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet: kaavatiet							
Menot			-472	-1 450	-540	-660	-880
Haukirinteen kaava-alue			-21	-400	-100	-300	-500
Kaavatiet			-246	-370	-360	-280	-300
Katuvalaistus			-50	-50	-50	-50	-50
Hulevedet			-41	-30	-30	-30	-30
Kölkyn teollisuusalue					0	0	0

1000 euroa

Sitova valtuustoon nähden

Hankeryhmä Hanke	Vastuu- toimielin	Kustannus- arvio	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Liikuntapaikat, puistot, torit ja muut yleiset alueet, netto	EA		-266	-255	-160	-145	-140
Tulot			0	0	0	0	0
Menot			-266	-255	-160	-145	-140
Venesatamat ja rantautumispaikat			-34	-40	-40	0	-40
Tori, puistot ja yleiset alueet			-12	-30		-30	
Leikkipuistot			-64	-60	-60	-50	-50
Liikunta-alueet ja uimarannat			-45	-80	-50	-45	-40
Voimailusali: varusteet					-10		-10
Savivuoren hiihtokeskus						-20	
Talonrakennus, netto	EA		-1 488	-915	-510	-1 650	-2 570
Tulot			220	280	0	0	0
Menot			-1 708	-1 195	-510	-1 650	-2 570
Uimahalli: peruskorjaus			-51	-100		-50	-2 000
Kaupungintalo: peruskorjaus			-57	-200	-120	-150	-300
Käsityökeskus: korjauksia			-19	-25	0		
Museorakennukset: korjauksia			-15	-30	-35	0	
Lehtola (Hyvaks vuokratila): korjauksia			-18		0	0	
Tk/sairaala (Hyvaks vuokratila): korjauksia			-96		0	0	
Varhaiskasvatus: päiväkodin laajennus					-100	-900	
Huopanan koulu: vesikatto, lattiat						-120	
Kymönkosken koulu: öljylämmitys, salaojat						-120	
Haapaniemen koulu: piha-alue						-310	
Haapaniemen koulu: korjaukset					-15		
Vanha yhteiskoulu: siiven peruskorjaus					-150		
Nuorisotalo					-30		
Hurrikaanihalli					-60		-270
Irtain käyttöomaisuus, netto			-356	-379	-305	-240	-185
Tulot			0	0	0	0	0
Menot			-356	-379	-305	-240	-185
Puhtauspalvelu: koneet ja laitteet	EA		-10	-15	-10	-10	-10
Ruokapalvelu: koneet ja laitteet	EA		-42	-45	-25	-25	-25
Yhdyskuntatekniikka: koneet ja laitteet	EA		-65	-90	-90	-135	-100
Liikuntapaikat: koneet ja laitteet	EA		-116	-48	0	0	0
Tilapalvelu: koneet ja laitteet	EA		-45	-70	-50	-50	-50
ICT-kalustohankinnat	KH		-43	-71	-70		
ICT-ohjelmistohankinnat	KH				-60	-20	

1000 euroa

Sitova valtuustoon nähden

Hankeryhmä Hanke	Vastuu- toimielin	Kustannus- arvio	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Osakkeet ja osuudet, netto	KH		11	0	0	0	0
Tulot			21	0	0	0	0
Käyttöomaisuuden myynti							
Menot			-10	0	0	0	0
Osakkeiden osto				-5			
Investoinnit yhteensä, netto			-2 560	-3 199	-2 308	-3 394	-3 855
Tulot			271	280	1 801	1 582	20
Menot			-2 831	-3 479	-4 110	-4 976	-3 875

Maa- ja vesialueiden ostoon varataan vuosittain perusmääräraha.

Kaupungin iso elinvoimainvestointi logistiikkakeskus Wiiloon aloitetaan vuoden 2024 aikana. Hankkeessa rakennetaan Mustansuon teollisuusalueelle 7 hehtaarin alueelle maanrakennustyöt logistiikkakeskukselle sekä aluetta tukevalle palvelualueelle.

Luontomatkailuhankkeessa kehitetään Viitasaaren matkailupalveluita vesistömatkailun osalta. Hankkeessa parannetaan esteettömiä retkikohteita vesistön äärellä, kaupallisen toiminnan mahdollisuuksia Luotolansaaren kalasatamassa sekä keskustan vetovoimaisuutta matkailun yritystoiminnalle.

Liikenneväyliin ja kunnallistekniikkaan sekä liikuntapaikkoihin ja yleisiin alueisiin varattujen määrärahojen käyttöä täsmentää elinympäristön ja asumisen lautakunta omassa vuosisuunnitelmassaan. Talonrakennukseen varattujen määrärahojen suunnitelmaa tarkennetaan kiinteistöstrategian laadinnan ja palveluverkkosuunnitelmien yhteydessä.

Irtaimen käyttöomaisuuden hankintaan varataan vuosittain perusmäärärahat.

ICT-kalustohankintoihin varataan määrärahat langattomien lähiverkkojen korvausinvestointiin, valtuustosalin tekniikkaan ja lukion videoneuvottelulaitteistoon. ICT ohjelmistohankintoihin varataan määrärahat arkistointijärjestelmän, työaikajärjestelmän ja kokoushallintajärjestelmän hankintoihin. Työasemat ja mobiililaitteet hankitaan jatkossa leasing-rahoituksella käyttöomaisuuteen.

6 Rahoitusosa

Talousarviovalmistelun mukainen rahoituslaskelma vuodelle 2024 ja sen pohjalta laadittu rahoitus-suunnitelma vuosille 2025–2026 esitetään seuraavassa yhteenvetotaulukossa. Vuoden 2023 ta-lousarviotieto on valtuuston käsiteltäväksi valmistellun muutosesityksen mukainen.

RAHOITUSLASKELMA	TP 2022	TA muutettu 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Toiminnan rahavirta	1 838 903	3 298 601	2 825 767	3 266 027	3 326 110
Vuosikate	1 866 076	4 103 666	2 825 767	3 266 027	3 326 110
Satunnaiset erät	0	-805 067			
Tulorahoituksen korjausevät	-27 173	2			
Investointien rahavirta	-2 556 016	-2 710 243	-2 308 491	-3 394 375	-3 855 000
Investointimenot	-2 831 099	-3 255 082	-4 109 972	-4 976 250	-3 875 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	220 000	280 000	1 801 480	1 581 875	20 000
Pysyvien vastaavien hyöd. luovutustulot	55 082	264 839			
Toiminnan ja investointien rahavirta	-717 113	588 358	517 276	-128 348	-528 890
Rahoituksen rahavirta	552 564	-1 252 585	-517 276	128 348	528 890
Antolainauksen muutokset	-860 886	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäys	-2 003 122	0			
Antolainasaamisten vähennys	1 142 235	0			
Lainakannan muutokset	-645 215	-1 252 585	-517 276	128 348	528 890
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	22 371	0		700 000	1 100 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-667 586	-960 000	-600 000	-600 000	-600 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	-292 585	82 724	28 348	28 890
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 058 666	0	0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen	-164 549	-664 227	0	0	0
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toiminnan ja inv. rahavirran kertymä 5 vuodelta	15 382 967	-725 572	308 807	561 690	-268 718
Investointien tulorahoitus, %	71,47 %	137,93 %	122,41 %	96,22 %	86,28 %
Lainanhoitokate	2,34	2,37	2,92	3,23	3,30

7 Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma

Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella (449/2007) velvoittaa kuntatyönantajat laatimaan koko henkilöstöä koskevan henkilöstö- ja koulutussuunnitelman vuosittain. Viitasaaren kaupungin henkilöstöjohtaminen perustuu kaupungin strategiaan ja arvoihin. Henkilöstöjohtamisen tavoitteena on osaava, motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö. Tarkoituksena on, että kaupunki toimii hyvänä ja vastuullisena työnantajana.

Viitasaaren kaupunki laatii vuosittain erillisen henkilöstö- ja koulutussuunnitelman, joka valmistuu vuosittain samaan aikaan talousarvion ja -suunnitelman kanssa.